

Správa o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2013 a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2015.

Úvod

Podľa § 3 zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ďalej len „ÚSZZ“) každoročne vypracúva Správu o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za predchádzajúci rok a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na nasledujúci rok (ďalej len „správa“). Správu schvaľuje vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) a po schválení je predložená Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“).

Správa je rozdelená do 2 kapitol. Prvá kapitola poskytuje prehľad o činnosti ÚSZZ, o plnených úlohách vyplývajúcich zo zákona a z Koncepcie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 (ďalej len „konceptcia“) a o poskytovanej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí v roku 2013. Správa v tejto časti vyhodnocuje aj aktivity jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy, nimi riadených organizácií a inštitúcií, ako aj činnosti iných subjektov, ktoré sa podieľajú na realizácii politiky štátu vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Druhá kapitola obsahuje návrh programu výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2015.

Legislatívne a politické východiská

Základnou platformou určujúcou zameranie, úlohy a koncepciu politiky štátu k Slovákom žijúcim v zahraničí je Ústava Slovenskej republiky, ktorá v článku 7a zákona č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov deklaruje, že Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahu s materskou krajinou.

ÚSZZ sa vo svojej činnosti riadi najmä zákonom a Koncepciou štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 625 zo dňa 17. 9. 2008.

Najvyššiu autoritu ústavných a štátnych záujmov vo vzťahu ku krajanom reprezentuje **prezident Slovenskej republiky** (ďalej len „prezident SR“). S krajanmi v zahraničí udržiava množstvo intenzívnych kontaktov pri formálnych i neformálnych príležitostiach, pričom s ním ÚSZZ úzko spolupracuje.

So svojimi zahraničnými partnermi v priebehu roku 2013 prezident SR opakovane prerokovával problematiku života Slovákov v ich domovskej krajine. Krajanská problematika bola významnou súčasťou rokovaní s čelnými predstaviteľmi Českej republiky, Poľska, Ukrajiny, Rakúska, Austrálie, Japonska, Singapuru a pri jeho návšteve Maďarska. V USA sa už tradične stretol prezident SR s krajanmi počas Festivalu slovenského kultúrneho dedičstva v Holmdel, New Jersey.

Pri príležitosti 1 150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu prezident SR vycestoval 27. februára 2013 na Národnú púť Slovákov do Ríma. V rámci programu sa konala na ZÚ SR pri Svätej stolici slávnostná recepcia, na ktorej sa prezident SR stretol s veľkým počtom slovenských duchovných pôsobiacich v štruktúrach Svätej Stolice.

Pri príležitosti 20. výročia vzniku Slovenskej republiky udelil prezident SR Ivan Gašparovič významným osobnostiam Slovenskej republiky štátne vyznamenania, medzi ktorými boli aj Slováci žijúci v zahraničí – naši dvaja krajanovia, úspešne prezentujúci niekoľko desaťročí slovenskosť a slovenskú kultúru. Ľudomír Molitoris prevzal z rúk prezidenta SR Rad Bieleho dvojkríža III. triedy *za dlhoročnú pedagogickú, krajauskú, kultúrnu činnosť a šírenie dobrého mena Slovenskej republiky v zahraničí*, Ján Zoričák bol vyznamenaný Pribinovým križom II. triedy *za mimoriadne zásluhy o rozvoj tradičného sklárskeho remesla a šírenie dobrého mena Slovenskej republiky v zahraničí*.

Vzťahy so Slovákmii v zahraničí aktívne podporovala aj prvá dáma S.Gašparovičová, ktorá sa napríklad zaujímala o život Sloveniek v Maďarsku a už tradične sa zúčastnila na akcii Slovenská gazdinka, ktorú organizoval Zväz Slovákov v Maďarsku na pôde zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v Budapešti. Táto akcia sa konala pod jej záštitou.

1. Výkon štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2013

1.1. Vyhodnotenie výkonu štátnej politiky za rok 2013 z aspektu analýzy činnosti ÚSZZ.

ÚSZZ je zodpovedný v zmysle zákona za tvorbu politiky štátu vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. Okrem zákonom stanovených činností je referenčný rozsah povinností a kompetencií ÚSZZ definovaný aj vládou schválenou koncepciou, ktorá predstavuje komplexný dokument a východiská určujúce strategické ciele a politické záujmy SR.

Z hľadiska výkonu a koordinácie štátnej politiky je ÚSZZ pod politickou gesciou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej len „MZVaEZ SR“). ÚSZZ v spolupráci s MZVaEZ SR a zastupiteľskými úradmi (ďalej len „ZÚ“) zlepšil svoje koordinačné a komunikačné možnosti. Pri posudzovaní, rozhodovaní a zaujatí stanoviska k rôznym návrhom a žiadostiam, ktoré prichádzajú od krajanov, môže pružnejšie získavať potrebné informácie z dotknutých krajín.

ÚSZZ priebežne využíva potenciál ZÚ v zahraničí na získavanie informácií, analýz a stanovísk k závažným dokumentom a informáciám týkajúcich sa slovenských zahraničných komunít, slovenských národnostných menšín a podobne. ZÚ sa v roku 2013 aktívne podieľali na zbere východiskových informácií o Slovákoch žijúcich v zahraničí, ktoré budú slúžiť ako informačná báza pri príprave a tvorbe novej koncepcie štátnej politiky.

Veľká pozornosť zo strany úradu bola venovaná zefektívneniu, racionalizácii a zrýchleniu celého procesu finančnej podpory krajanov, krajauského života a aktivít, ktoré sú zamerané na uchovanie ich jazykovej, kultúrnej a národnej identity.

ÚSZZ pokračoval v roku 2013 v zjednodušovaní dotačného systému a v zrýchľovaní a zefektívnení mechanizmu realizácie dotácií. Môžeme konštatovať, že elektronický systém podávania žiadostí na dotácie, ktorý bol uvedený do činnosti koncom roku 2012, sa v roku 2013 plne osvedčil.

S účinnosťou od 1.2.2013 rozhodol predseda a vedúci služobného úradu ÚSZZ o organizačnej zmene ÚSZZ. O organizačnej zmene rozhodol v záujme zefektívnenia organizačnej štruktúry v služobnom úrade ÚSZZ a s cieľom efektivity práce v služobnom úrade.

ÚSZZ má od augusta 2013 obsadený post podpredsedu úradu. Vláda na svojom 66. zasadnutí 3. júla 2013 menovala do funkcie podpredsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí s účinnosťou od 1. augusta 2013 PhDr. Petra Prochácku. V jeho pôsobnosti na ÚSZZ je podľa § 3 ods. 3 zákona zastupovanie predsedu úradu v rozsahu jeho práv a povinností, ako aj priame riadenie OPOT – Odboru politického a teritoriálneho.

1.1.1. Rozpočtové prostriedky na rok 2013

Zákonom č. 438/2012 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2013 schválila NR SR dňa 13. decembra 2012 vládny návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2013. Na rok 2013 bol pre ÚSZZ rozpočet stanovený v rámci kapitoly Úradu vlády. V nadväznosti na žiadosť MZVaEZ SR č. 712.532/2012-SEVS zo dňa 17. 12. 2012 a na základe Delimitačného protokolu medzi MZVaEZ SR a ÚV SR zo dňa 17. 09. 2012, Ministerstvo financií Slovenskej republiky v súlade s ustanovením § 2 zákona č. 438/2012 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2013, splnomocnením podľa časti D uznesenia vlády SR č. 532 zo dňa 10. októbra 2012 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2012 až 2014 a v zmysle ustanovení § 15 a § 17 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov povolilo prekročiť rozpočtové prostriedky štátneho rozpočtu na rok 2013 schválené pre rozpočtovú kapitolu zákonom č. 438/2012 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2013 v celkovej výške 1 802 670 eur (v tom – mzdy v sume 181 496 eur, odvody v sume 63 431 eur, tovary a služby v sume 457 743 eur, bežné transfery v sume 1 100 000 eur – z toho na transfery do zahraničia na rozpočtovej položke 649 002 (dotácie) v sume 1 095 500 eur).

V roku 2013 ďalšími rozpočtovými opatreniami v zmysle ustanovení § 15, § 17 a § 18 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola povolená realizácia prekročenia a zároveň viazania rozpočtových prostriedkov, na základe ktorých celková výška bola upravená na 1 971 785,25 eur (z toho – mzdy 207 996 eur, odvody 95 196,25 eur, tovary a služby 427 351,87 eur, bežné transfery v sume 1 036 741,13 eur – z toho na transfery do zahraničia na rozpočtovej položke 649 002 (dotácie) v sume 1 033 831,13 eur a kapitálové výdavky 204 500 eur - z toho na transfery do zahraničia na rozpočtovej položke 725 001 (dotácie) v sume 200 000 eur).

Rozpočtovým opatrením boli navýšené účelovo viazané prostriedky ÚSZZ vo výške 99 581 eur, a to na realizáciu Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti vzdelávania a kultúry v zmysle uznesenia vlády č. 487 z 26. mája 2004, ktorá je uvedená v celkovej sume rozpočtu na rozpočtovej položke 649 002.

Následná finančná kontrola MZVaEZ SR bola vykonaná v zmysle poverenia podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR č. 10/2013 zo dňa 25. apríla 2013 v čase od 21. júna 2013 do 23. augusta 2013 v zmysle § 11 zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov so zameraním na dodržiavanie príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov a vnútorných predpisov za kontrolované obdobie od 1. januára 2012 do 28. marca 2013.

Vypracovaná Správa o výsledku následnej finančnej kontroly pod č. 10/2013 konštatovala 8 porušení súvisiacich so zákonom o dani z pridanej hodnoty, o cenách, o rozpočtových pravidlách vo verejnej správe, o účtovníctve, so Zákonníkom práce a so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite. Zistenia boli bez sankcií. Na základe záverov kontroly ÚSZZ predložil Správu o splnení opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených následnou finančnou kontrolou č. 10/2013 a na odstránenie príčin ich vzniku.

Na základe zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov a poverenia podpredsedu vlády a ministra zahraničných a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 7/2013 zo dňa 25. apríla 2013 bola vykonaná kontrola dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a vnútorných predpisov. Pri kontrole bolo overené plnenie úloh zo štatútu ÚSZZ, plnenie úloh ku Koncepcii štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 a uznesenia vlády SR č. 566 z 24.08.2011

k správe o štátnej politike starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za r. 2010, aktualizácii výkonu štátnej politiky na rok 2011 a návrhu programu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí na rok 2012. Kontrola bola vykonaná v čase od 09.05.2013 do 06.11.2013, za obdobie od 01.01.2012 do 28.03.2013.

Kontrolou bolo zistených 58 porušení zákona o kontrole v štátnej správe a to všeobecne záväzných právnych predpisov a vnútorných predpisov. Na základe toho ÚSZZ prijal opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a predložil správu o splnení opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin.

Podľa poverenia predsedu Národného kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ“) č. 537/02 zo dňa 08.10.2013 bola v čase od 16.10.2013 do 31.10.2013 vykonaná kontrola v rámci kontrolnej akcie s názvom „Kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v subjektoch štátnej správy a územnej samosprávy na základe doručených informácií, poznatkov a odporúčaní od zainteresovaných a kompetentných orgánov, parlamentu, poslancov, inštitúcií verejnej správy, organizácií a občanov“ na ÚSZZ. Predmetom kontroly bol rozpočet, hospodárenie s verejnými prostriedkami, nakladanie s majetkom štátu a úroveň vnútorného kontrolného systému. Kontrolované bolo obdobie rokov 2011, 2012 a I. polrok 2013. Na základe výsledkov kontroly NKÚ bolo úradu uložené prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

ÚSZZ prijal 9 opatrení a vypracoval správu o splnení, resp. plnení prijatých opatrení na odstránenie zistených nedostatkov zo zákonov o rozpočtových pravidlách vo verejnej správe, o účtovníctve, o verejnom obstarávaní, o finančnej kontrole a vnútornom audite a vykonanie zmeny a doplnenie štatútu v súlade so všetkými záväznými právnymi predpismi.

1.1.2. Dotačný systém – finančné zabezpečenie výkonu štátnej politiky

ÚSZZ je správcom a poskytovateľom finančnej štátnej podpory slovenským národnostným menšinám v strednej a juhovýchodnej Európe, ako aj slovenským komunitám v západnej Európe a v zámorí. Keďže žiadateľ a prijímateľ finančných prostriedkov Slovenskej republiky je spravidla v zahraničí a celý proces od podania žiadosti, schválenia podpory, finančných prevodov, cez dokumentáciu použitia pridelených prostriedkov až po vyúčtovanie musí byť v súlade so zákonom a platnými zákonmi Slovenskej republiky, má ÚSZZ sťaženú úlohu. Okrem prísneho rešpektovania domácej legislatívy v danom segmente musí ÚSZZ zohľadňovať aj legislatívu štátov, v ktorých krajanovia žijú.

Zásadnou zmenou v dotačnej politike úradu v r. 2013 oproti roku 2012 je to, že bola novelizovaná dotačná smernica, ako aj metodický pokyn pre poskytovanie dotácií v roku 2013 v súlade so zákonom č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov. ÚSZZ odstránil niektoré nedostatky, na ktoré poukazovali žiadatelia o dotáciu počas roka 2012. Novelizácia predpisov sa prejavila vo viacerých zjednodušeníach v prospech žiadateľov, napr.:

- bol zavedený systém 4 oblastí štátnej podpory podľa zákona o zahraničných Slovákoch,
- bola vytvorená možnosť udelenia mimoriadnej dotácie prakticky počas celého roka,
- bankový účet si žiadateľ môže otvoriť až po zverejnení zoznamu schválených žiadostí.

Zásadnou zmenou oproti roku 2012 bolo zavedenie elektronického systému vedenia administratívy o dotáciách, a to po prvýkrát v histórii ÚSZZ. Komunikácia so žiadateľom o dotáciu sa uskutočňovala elektronickou poštou, čo garantuje jej maximálnu transparentnosť.

Výsledkom týchto opatrení bolo, že ku dňu 24. júla 2013 bolo z celkového počtu 500 schválených žiadostí uhradených už viac ako 95 %. Ak sa v roku 2012 koncom júla s úhradami dotácií iba začínalo, tak v roku 2013 boli v júli takmer všetky už uhradené.

Zámerom dotačnej politiky na úrovni ÚSŽZ bolo v roku 2013 podporiť projekty s dlhodobjším účinkom v zákonom stanovených oblastiach štátnej podpory Slovákov žijúcich v zahraničí. Prioritou v pôsobnosti úradu bola najmä podpora informatizácie s cieľom vytvoriť lepšie predpoklady pre komunikáciu a spoluprácu medzi úradom a krajanmi, ako aj medzi krajanmi po celom svete tak, aby táto spolupráca bola efektívnejšia než doteraz.

Ďalšou nemenej významnou prioritou bola podpora zvyšovania úrovne národného povedomia detí a mládeže.

ÚSŽZ zaevidoval do 31.1.2013 spolu 819 elektronických žiadostí o dotáciu, ktoré vyhovovali všetkým stanoveným podmienkam. 37 žiadostí bolo vyradených z dôvodu duplicity. Žiadosti posudzovali a hodnotili štyri dotačné subkomisie ÚSŽZ, ktoré boli vytvorené podľa jednotlivých oblastí štátnej podpory (v súlade so zákonom o zahraničných Slovákoch). Na základe odporúčaní týchto 4 subkomisií Dotačná komisia ÚSŽZ na svojom zasadnutí dňa 14.5.2013 odporučila predsedovi ÚSŽZ:

- na schválenie 500 žiadostí,
- na zamietnutie 246 žiadostí,
- na vyradenie 73 žiadostí.

Predseda ÚSŽZ všetky odporúčania Dotačnej komisie ÚSŽZ schválil dňa 15.5.2013. V súlade s pôvodným plánom ÚSŽZ boli tieto výsledky odborného posúdenia a hodnotenia každej žiadosti o dotáciu v roku 2013 dňa 16.5.2013 zverejnené na webovej stránke ÚSŽZ.

Na základe reálnych čísel môžeme konštatovať, že v roku 2013 bolo úspešných žiadateľov o cca 10 % viac ako v rokoch 2011 a 2012. Doterajší vývoj úspešnosti žiadateľov o dotácie ÚSŽZ ukazuje nasledujúca tabuľka:

Úspešnosť žiadateľov o dotácie ÚSŽZ

Rok	Celkový počet žiadostí	Počet schválených žiadostí	Úspešnosť žiadateľov (%)
2006	447	238	53,24
2007	739	475	64,28
2008	847	535	63,16
2009	692	463	66,91
2010	796	519	65,20
2011	847	437	51,59
2012	764	396	51,83
2013	819	500	61,05

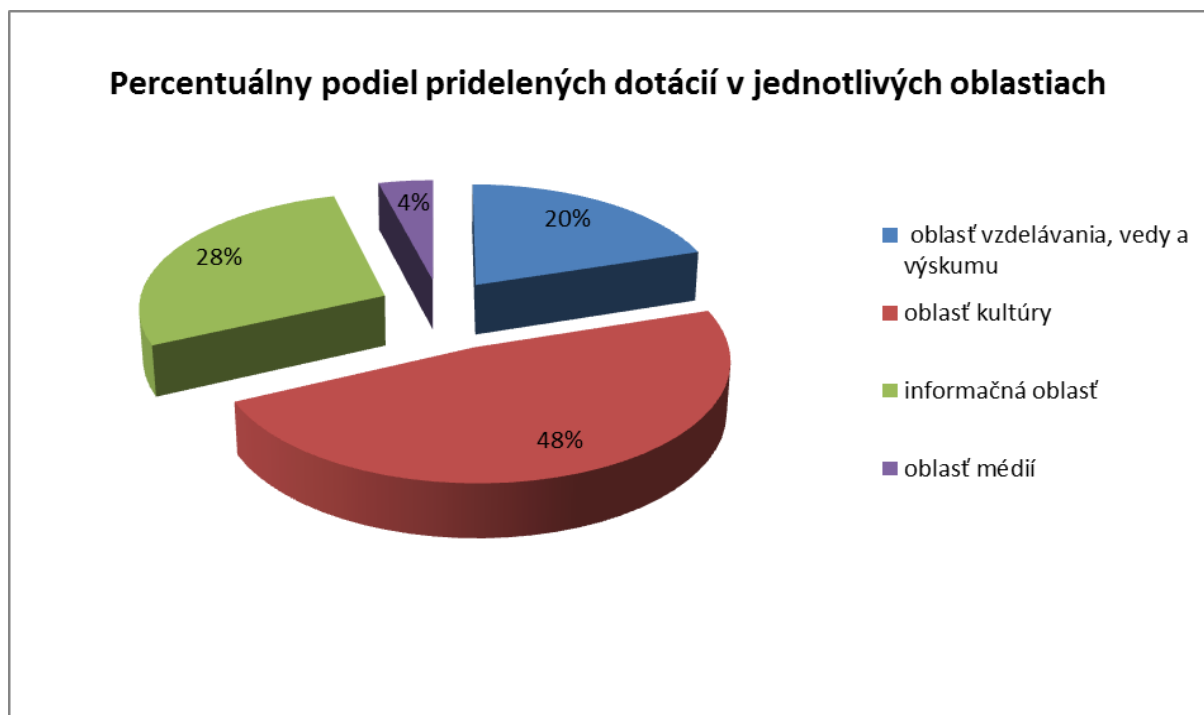
Podporených bolo 500 žiadostí a finančné prostriedky na dotácie boli v riadnom dotačnom konaní v r. 2013 rozdelené v sume 777 757 eur do štyroch oblastí štátnej podpory:

- a) vzdelávania, vedy a výskumu,
- b) kultúry,
- c) informačnú,
- d) médií.

Distribúcia čerpania finančných prostriedkov na dotácie v roku 2013

Oblasť štátnej podpory	Celkový počet žiadostí	Schválené žiadosti (počet)	Zamietnuté žiadosti (počet)	Vyradené žiadosti (počet)	Schválená suma (€)
a) vzdelávanie, veda a výskum	142	99	33	10	156 602,-
b) kultúra	438	241	164	33	372 331,-
c) informačná	204	139	38	27	214 324,-
d) médiá	35	21	11	3	34 500,-
SPOLU	819	500	246	73	777 757,-

Grafické znázornenie percentuálneho podielu dotácií v jednotlivých oblastiach

Priemerná pridelená suma dotácie na jeden projekt

Por. č.	KRAJINA	Suma v eurách
1.	Veľká Británia	2500
2.	Česká republika	2067
3.	Poľsko	2022
4.	Rumunsko	1903
5.	Írsko	1813
6.	Švédsko	1800
7.	Kanada	1671
8.	Ukrajina	1667
9.	Maďarsko	1641
10.	Francúzsko	1626
11.	Španielsko	1500
12.	Austrália	1464
13.	Srbsko	1420
14.	Švajčiarsko	1375
15.	USA	1318
16.	Chorvátsko	1150
17.	Čierna Hora	1150
18.	Nový Zéland	1040
19.	Cyprus	1000
20.	Nemecko	829
21.	Luxembursko	800
22.	Argentína	760
23.	Belgicko	730
24.	Taliano	718

V tabuľke vidíme, aká bola priemerná suma dotácie pridelená na jeden projekt podľa jednotlivých krajín v eurách.

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť, aké je poradie úspešnosti žiadateľov z jednotlivých krajín vyjadrené v %.

Poradie úspešnosti projektov podľa krajín

Por. č.	Krajina	v %
1.	Cyprus	100
2.	Čierna Hora	100
3.	Španielsko	100
4.	Švajčiarsko	100
5.	Švédsko	100
6.	Poľsko	90
7.	Chorvátsko	83
8.	Rumunsko	80
9.	Maďarsko	79
10.	Ukrajina	75
11.	Írsko	71
12.	Srbsko	69
13.	Austrália	67
14.	Francúzsko	64
15.	Kanada	63
16.	Nový Zéland	63
17.	Nemecko	60
18.	Veľká Británia	60
19.	Taliansko	57
20.	USA	55
21.	Česká republika	54
22.	Belgicko	50
23.	Luxembursko	50
24.	Argentína	43

Okrem riadneho dotačného kola existovala v roku 2013 možnosť predloženia žiadosti o mimoriadnu dotáciu úradu. Celkovo bolo podaných 70 žiadostí o mimoriadnu dotáciu. Schválených bolo na základe mimoriadneho rozhodnutia predsedu úradu 46 žiadostí vo výške 380 783 eur. Celkový sumár dotácií predkladáme v nasledujúcej tabuľke. Prvý údaj v kolónke sa vzťahuje k riadne prideleným dotáciám, druhý údaj za znamienkom + sa vzťahuje k mimoriadnym dotáciám.

Prehľad dotácií v roku 2013 v jednotlivých krajinách

Poradové číslo	Krajina	Počet prijatých 2013	Počet schválených 2013	Počet žiadateľov 2013	Schválená suma 2013
1	Argentína	8	3	5	2 280
2	Austrália	19	10	9	14 635
3	Belgicko	4	2	1	1 460
4	Cyprus	2	2	1	2 000
5	Česko	89 + 12	45 + 8	23	93 000 + 234 500
6	Čierna hora	5	4	1	4 600
7	Francúzsko	15 + 4	9 + 3	8	14 630 + 6 500
8	Chorvátsko	52 + 1	29 + 1	19 + 1	33 350 + 5 000
9	Írsko	21 + 1	15 + 1	6	27 187 + 2 500
10	Kanada	33 + 3	20 + 1	14	35 075 + 2 270
11	Luxembursko	2	1	1	800
12	Maďarsko	109 + 8	77 + 5	43	136 340 + 6 560
13	Nemecko	21 + 3	12 + 2	5 + 2	9 950 + 1 850
14	Nórsko	1	0	1	0
15	Nový Zéland	8	5	2	5200
16	Poľsko	10 + 2	9 + 2	1	18 200 + 13 000
17	Portugalsko	0 + 1	0 + 1	0 + 1	0 + 900
18	Rakúsko	5 + 4	0 + 2	3	2 000
19	Rumunsko	53 + 2	42 + 2	5	79 930 + 56 000
20	Slovensko	14 + 3	0 + 2	8 + 3	0 + 3 200
21	Srbsko	289 + 21	179 + 12	85	254 000 + 32 503
22	Španielsko	1	1	1	1 500
23	Švajčiarsko	6 + 1	4 + 1	5	5 500 + 3000
24	Švédsko	1 + 1	1 + 1	1	1 800 + 1000
25	Taliansko	7	4	2	2 870
26	Ukrajina	8	6	3	10 000
27	USA	26 + 3	14 + 2	15 + 1	18 450 + 10 000
28	Veľká Británia	10	6	3	15 000
	spolu	819 + 70	500 + 46	271	777 757 + 380 783

ÚSŽZ v roku 2013 pokračoval v monitorovaní poznatkov o politických, spoločenských, kultúrnych a ekonomických podmienkach života krajanov, postavenie jednotlivých krajských komunit v krajinách, v ktorých žijú, analyzoval formy a výšku podpory, ktoré Slovenské spoločenstvá dostávajú od domovských krajín, a to všetko s cieľom objektívneho posudzovania potrieb slovenských národnostných menšín a cieľového zamerania štátnych dotácií na jednotlivé aktivity krajanov v zahraničí.

Len na základe týchto poznatkov, ktoré v mnohých prípadoch vykazujú dynamické zmeny v čase a priestore v meniacich sa parametroch podmienok života, mohol ÚSŽZ zodpovedne posudzovať žiadosti, ktoré boli predkladané na podporu projektov.

Celková výška rozpočtovej položky určenej na dotácie v roku 2013 bola 1 047 026 eur. ÚSŽZ však v skutočnosti rozdelil medzi krajanov 1.158.540 eur. Navýšenie vzniklo ušetrením 11 933,76 eur z bežných výdavkov ÚSŽZ (tovarov a služieb) a rozpočtovým opatrením účelovo viazaných prostriedkov ÚSŽZ vo výške 99 581 eur na realizáciu Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti vzdelávania a kultúry.

1.1.3. Oblasť školstva a vzdelávania

Obnovenie činnosti Komisie pre školstvo a vzdelávanie ÚSŽZ

V roku 2013 obnovil ÚSŽZ činnosť Komisie pre školstvo a vzdelávanie vytvorením jej Sekcie pre strednú, južnú a východnú Európu. Prvé zasadnutie sekcie sa konalo v novembri 2013 v rumunskom Nadlaku za účasti predstaviteľov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“), ÚSŽZ a zástupcov krajských komunit pre oblasť školstva a vzdelávania z Ukrajiny, Maďarska, Chorvátska, Srbska, Rumunska a Poľska. Kľúčovými témami zasadnutia boli: študijné odbory štipendistov, vysielanie učiteľov zo Slovenska, iné formy podpory slovenského školstva v zahraničí, učebnice a učebné pomôcky, letné školy v prírode a ďalšie mimoškolské aktivity. Členovia sekcie sa v rámci diskusie vyjadrili k situácii a ku konkrétnym problémom v oblasti školstva a vzdelávania v ich domovských krajinách a predstrelí celý rad podnetných návrhov na ich riešenie. Účastníci zasadnutia prijali závery, v ktorých zakotvili svoje návrhy a odporúčania týkajúce sa skvalitnenia školstva a vzdelávania Slovákov žijúcich v krajinách strednej, južnej a východnej Európy.

ÚSŽZ sa v roku 2013 zaoberal aj prípravou zriadenia Sekcie pre západnú Európu. Za týmto účelom úrad oslovil ZÚ v zahraničí v krajinách západnej Európy a zámoria a aktívne s nimi spolupracoval pri výbere najvhodnejších zástupcov a možných členov tejto sekcie v oblasti vzdelávania za jednotlivé krajské komunity.

ÚSŽZ v zahraničí odštartoval projekt podpory slovenských škôl a škôl s fakultatívnym vyučovaním slovenského jazyka v krajinách so slovenskými národnostnými menšinami. Ide o dlhodobý zámer, cieľom ktorého je rozšíriť a oživiť fond školských knižníc v školách tých miest a obcí, v ktorých sa vzdelávací proces uskutočňuje v slovenčine, alebo sa v školskom programe vyučuje slovenský jazyk. Do projektu, ktorým chce ÚSŽZ podporiť kvalitu výučby slovenského jazyka a zároveň motivovať záujem detí o pôvodnú slovenskú literatúru, ako aj rozšíriť ich vedomosti a poznatky o Slovensku – krajine ich predkov, budú v dlhodobom časovom horizonte zahrnuté školy v Chorvátsku, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, Srbsku a na Ukrajine.

Na základe rokovania Komisie pre školstvo a v rámci pomoci a motivácie slovenskej mládeže žijúcej v zahraničí pri rozvoji komunikácie a zdokonaľovaní sa v slovenčine, ÚSŽZ v roku 2013 z usparených prostriedkov zakúpil jazykovednú, encyklopedickú, slovníkovú

a beletristickú literatúru (vrátane poézie a prózy slovenských klasikov a pôvodnej súčasnej slovenskej literatúry). Z nakúpenej literatúry boli vytvorené balíčky, ktoré boli a priebežne sú distribuované na základné a stredné školy v Chorvátsku, Maďarsku, Rumunsku, Srbsku a na Ukrajine, na ktorých sa vyučuje slovenský jazyk.

Riešenie sporných otázok a požiadaviek Slovákov žijúcich v zahraničí v oblasti školstva a vzdelávania s MŠVVaŠ SR

Úrad pre ÚSZZ ako orgán štátnej správy pod gesciou MZVaEZ SR vykonáva štátnu politiku vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a koordinoval aj jej výkon v oblasti školstva a vzdelávania. V spolupráci s MŠVVaŠ SR sa zamerával predovšetkým na riešenie takých problematických okruhov a otázok, akými sú: študijné odbory v rámci udeľovania štipendií vlády pre Slovákov žijúcich v zahraničí, vysielanie učiteľov do zahraničia, vysielanie slovenských študentov na stáže do krajín so slovenským školstvom, resp. s vyučovaním slovenčiny, medzivládne programy spolupráce v oblasti školstva a vzdelávania. Na základe rokovaní s predstaviteľmi rezortu školstva, vedy, výskumu a športu SR dosiahol úrad úpravu sektorových priorít OECD a rozšírenie študijných odborov v rámci štipendií vlády pre Slovákov žijúcich v zahraničí o odbor všeobecné lekárstvo, o ktorý sa krajanovia budú môcť uchádzať od budúceho akademického roka. ÚSZZ koordinoval v spolupráci s rezortom školstva včlenenie relevantných článkov do medzivládnych dohôd týkajúcich sa vysielania slovenských študentov na stáže do zahraničia, ako aj zabezpečovania pobytov krajanov v školách v prírode na Slovensku. ÚSZZ sa zapojil ako riadny člen hodnotiacej komisie do procesu vyhodnocovania žiadostí krajanov o udelenie štipendia vlády pre Slovákov žijúcich v zahraničí, pričom prejavil záujem mať svoje zastúpenie aj v komisii MŠVVaŠ SR pre výber vysielaných učiteľov do zahraničia. ÚSZZ aktívne spolupracoval s rezortom školstva formou účasti na jeho koordinačných poradách pre oblasť školstva a vzdelávania Slovákov žijúcich v zahraničí a bol aj spoluorganizátorom konferencie Slovenčina vo svete v októbri 2013, ktorej hlavným organizátorom bol rezort školstva, vedy, výskumu a športu SR.

1.1.4. Agenda udeľovania osvedčení

Súčasťou výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí je aj vydávanie osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí v súlade s § 7 až § 9 zákona, ktoré slúžia na účely uplatnenia si práv a výhod jeho držiteľa, ustanovených osobitnými zákonmi v Slovenskej republike.

Vnútroštátna legislatíva je v súlade so Správou o preferenčnom zaobchádzaní s národnostnými menšinami príbuzenskými štátmi prijatou Európskou komisiou pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia) Rady Európy v r. 2001.

V roku 2013 bol záujem Slovákov žijúcich v zahraničí o vydanie osvedčení teritoriálne rozptýlený a nerovnomerný. Jednoznačne prevažovali krajanovia z krajín mimo EÚ, t. j. zo Srbska a Ukrajiny. Tento záujem je motivovaný skutočnosťou, že vydaním osvedčenia môže držiteľ získať prechodný pobyt v Slovenskej republike s možnosťou pracovať, získať občianstvo Slovenskej republiky a cestovať (zdržiať sa) aj v iných krajinách EÚ. Počet žiadostí mal v roku 2013 klesajúcu tendenciu, a to tak v porovnaní s rokom 2012, ako aj v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

ŠTATISTIKA PODANÝCH ŽIADOSTÍ OD VZNIKU ÚSŽZ

Rok	Počet prijatých žiadostí
2006	679
2007	1076
2008	1324
2009	957
2010	752
2011	997
2012	597
2013	568
Celkom prijatých žiadostí	6950

ÚSŽZ v roku 2013 vydal 674 osvedčení žiadateľom zo 14 štátov sveta. Vzhľadom na špecifiká niektorých žiadostí, predovšetkým predkladaných krajanmi z Ukrajiny, ÚSŽZ úzko a systematicky spolupracoval pri kontrole a overovaní pravosti dokladov s Ministerstvom vnútra SR (ďalej len „MV SR“), konkrétne s Kriminologickým a expertíznym ústavom Policajného zboru Slovenskej republiky.

ŠTATISTIKA O VYSTAVENÝCH OSŽZ PODĽA ŠTÁTOV ROK 2012 a 2013

Štát	Počet prijatých žiadostí 2012	Počet vystavených OSŽZ 2012	Počet prijatých žiadostí 2013	Počet vystavených OSŽZ 2013
Argentína	1	1	1	1
Austrália	2	2	0	0
Bielorusko	0	0	3	3
Bosna a Hercegovina	0	0	1	1
Bulharsko	1	1	0	0
Čierna Hora	1	2	0	0
Česká republika	0	1	1	1
Holandsko	1	1	0	0
Chorvátsko	7	6	4	6
Maďarsko	0	1	1	0
Moldavsko	1	0	0	0
Kanada	1	1	1	1
Kirgizsko	1	3	2	2
Kuba	0	0	2	0
Nemecko	0	0	1	1
Rakúsko	1	1	1	1
Rumunsko	2	1	1	1
Ruská federácia	1	4	2	2

Srbsko	577	609	395	399
Švédsko	0	0	1	0
Ukrajina	158	162	145	249
USA	14	12	6	7
Celkom	769	808	568	674

ÚSŽZ pripravuje nové elektronické spracovanie databázy žiadateľov o osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí.

1.1.5. Oblasť legislatívy:

Dňa 1. mája 2013 nadobudol účinnosť zákon č. 75/2013 Z. z., ktorý mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“). Novela transponuje do právneho poriadku Slovenskej republiky smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2011/51/EÚ a zároveň upravuje riešenie aplikačných problémov zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktorou sa rozšíril okruh štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým po splnení stanovených podmienok možno udeliť dlhodobý pobyt, rozšíril sa o osoby s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou. Do medzirezortného pripomienkového konania sa aktívne zapojil aj ÚSŽZ.

ÚSŽZ upravil vnútorné administratívne procedúry a dal ich do súladu s novým platným zákonom o pobyte cudzincov.

1.1.6. Formy prezentácie Slovákov žijúcich v zahraničí na Slovensku

Sút'áže a podujatia pre mládež

Medzi jednu z priorit ÚSŽZ pri výkone štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí patrí ich spoločenská a kultúrna prezentácia na Slovensku, čo súčasne zabezpečuje aj začleňovanie kultúrnych a umeleckých hodnôt a aktivít Slovákov žijúcich v zahraničí do kultúrneho diania a povedomia našich občanov.

Okrem toho účasť zahraničných Slovákov na rôznych podujatiach, festivaloch a výstavách na Slovensku vytvára nenahraditeľnú zážitkovú zložku slovenskej spolupatričnosti, vzájomnosti a národnej príslušnosti k prostrediu krajiny, z ktorej prišli ich slovenskí predkovia do nových domovov v štátoch, v ktorých žijú. Hlavne u detí a mládeže sa utvára pri kontaktoch so Slovenskom na Slovensku množstvo motivačných stimulov na upevnenie hrdosti na vlastný pôvod a identitu.

ÚSŽZ spolupracoval pri organizovaní uvedených podujatí na Slovensku v roku 2013 s Ministerstvom kultúry SR, Žilinským samosprávnym krajom, Veľvyslaneckom Srbskej republiky, Kysuckým kultúrnym strediskom v Čadci, s mestom Detva, obcou Raková, Maticou slovenskou v Dulovciach, obcou Dulovce, Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne.

ÚSŽZ spolupracoval aj s mediálnymi partnermi jednotlivých kultúrnych podujatí v roku 2013, hlavne so Slovenskou televíziou, Slovenským rozhlasom, Rádiom Regina, TV Patriot a regionálnymi médiami.

Medzi najvýznamnejšie a pravidelne sa opakujúce aktivity, ktoré v komunikácii a v spolupráci so zahraničnými Slovákami ÚSŽZ realizuje na Slovensku, patria:

Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí 2013

ÚSŽZ v spolupráci s krajanými organizáciami, Kanceláriou Národnej rady Slovenskej republiky, Svetovým združením Slovákov v zahraničí usporiadal 5. júla 2013 slávnostnú akadémiu pri príležitosti Dňa zahraničných Slovákov. Oslavy Dňa zahraničných Slovákov sa začali pri základnom kameni Pamätníka slovenského vyst'ahovalectva zahraničných Slovákov v Bratislave - Petržalke a pokračovali v Národnej rade Slovenskej republiky za účasti významných osobností z oblasti politického a spoločenského života a zástupcov krajaných spolkov z Európy a zo zámoria. V slávnostnom programe vystúpilo Pilíšske trio z Mlynkov a spevácky zbor Rodokmeň.

ÚSŽZ sa v roku 2013 snažil hľadať optimálne možnosti komunikácie a vzájomnej súčinnosti s nadáciou Národný pamätník slovenského vyst'ahovalectva pri samotnej realizácii budúceho Pamätníka slovenského vyst'ahovalectva.

Krajaná nedeľa – Folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve

48. ročník Folklórnych slávností pod Poľanou v Detve sa konal za účasti 269 účinkujúcich Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorí prišli z 9 krajín. ÚSŽZ pristúpil k novému scénografickému riešeniu. Bol pripravený program krajaných súborov ako jednotná scénografia pod názvom „Keď regiment maširoval cez náš dvor“. Toto riešenie sa osvedčilo a ÚSŽZ ho plánuje využívať i v budúcnosti.

Vystúpenie krajaných folklórnych súborov sa uskutočnilo 14. júla 2013 v rámci samostatného programového projektu Krajaná nedeľa (ďalej len „krajaná nedeľa“), ktorý ÚSŽZ plne finančne podporil. Na tradičnej krajankej nedeli vystúpili súbory z Česka, Chorvátska, Írska, Francúzska, Kanady, Maďarska, Poľska, Rumunska a Srbska. Súčasťou krajankej nedele bolo slávnostné spoločensko-kultúrne podujatie spojené s vyhodnotením.

Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti v Dulovciach

ÚSŽZ sa v spolupráci s Nitrianskym samosprávnym krajom, Miestnou organizáciou Maticy slovenskej v Dulovciach a obcou Dulovce podieľal na organizačnom a finančnom zabezpečení 17. ročníka Južnoslovenských detských a mládežníckych folklórnych slávností v Dulovciach na južnom Slovensku. ÚSŽZ komplexne finančne a organizačne zabezpečil účasť detských zahraničných súborov z Chorvátska, Rumunska a Srbska v počte 80 účinkujúcich. Súčasťou podujatia bolo prijatie vedúcich krajaných súborov starostom obce Dulovce a slávnostné vyhodnotenie 17. ročníka. Účasť krajaných detských a mládežníckych súborov má nenahraditeľný význam v ďalšom osobnostnom vývoji mladého človeka a vo formovaní povedomia slovenskej príslušnosti.

Divadelná prehliadka – Palárikova Raková

V roku 2013 sa uskutočnil 46. ročník národnej súťažnej prehliadky ochotníckych divadelných súborov s inscenáciami pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby organizovaný Kysuckým kultúrnym strediskom v Čadci. Hostujúcim ochotníckym divadlom zo slovenského zahraničia bolo ochotnícke divadlo Vladimíra Hurbana Vladimírova zo slovenskej obce Báčsky Petrovec v Srbsku – víťaz divadelného festivalu DIDA v Srbsku. Hostia vystúpili v samostatnom programe. Podujatie zabezpečovali Žilinský samosprávny kraj, MK SR, mesto Čadca, obec Raková a ÚSŽZ, ktorý financoval účasť amatérskoho divadelného súboru Vladimíra Hurbana Vladimírova.

Súťaž Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko

Na 21. ročníku celoštátnej súťaže s medzinárodnou účasťou sa zúčastnili žiaci základných a stredných škôl na Slovensku ale aj slovenských škôl v zahraničí. Spoluorganizátormi podujatia konaného 12. júna 2013 boli MK SR, MŠVVaŠ SR, Štátny pedagogický ústav, Matica slovenská v spolupráci s kultúrnymi inštitúciami a odbornými pracoviskami a ÚSZZ a záštitu nad ním mal prezident SR Ivan Gašparovič. Zo zahraničia sa zúčastnilo 121 žiakov základných a stredných škôl z Českej republiky, Chorvátska, Maďarska, Rumunska, Srbska a Ukrajiny. ÚSZZ finančne podporil a organizačne zabezpečoval zahraničných účastníkov – pripravil aj jednodňový pobyt v Bratislave s cieľom zoznámiť sa s hlavným mestom SR. Ide o mimoriadne úspešné podujatie, vysoko hodnotené krajanmi, pedagógmi slovenského jazyka a hlavne samotnými aktívnymi účastníkmi.

Prezentácia vydavateľskej činnosti, kultúrnej a umeleckej tvorby

Úrad zabezpečil v mesiaci júl 2013 výstavu výšiviek Čabianskej organizácie Slovákov z Békešskej Čaby v Maďarsku. Výstava bola prístupná návštevníkom aj počas folklórnych slávností pod Poľanou v Detve. Hlavným organizátorom boli mesto Detva a ÚSZZ, ktorí finančne podporili projekt.

V spolupráci s MK SR a s finančnou podporou ÚSZZ sa uskutočnila vernisáž výstavy fotografií „Obrazy dávno zabudnutých predkov“. Diela slovenského autora Miroslava Benku sprístupňovali život vojvodinských Slovákov zo Srbska inšpirované mýtmi, tradíciami a legendami zo života a histórie našich krajanov. Vernisáž výstavy fotografií sa uskutočnila 2. apríla 2013 v Dvorane Ministerstva kultúry.

Škola v prírode – „Poznaj svoje korene“

Nadácia Lipa z MR (Verejnoprospešná nadácia Zväzu Slovákov v Maďarsku) organizuje Školu v prírode – „Poznaj svoje korene“, v Hronci pri Brezne. Cieľom je v slovenskom prostredí zabezpečiť žiakom slovenských národnostných škôl možnosť zdokonalenia sa v slovenskom jazyku, spoznávať históriu, kultúru a prírodné krásy Slovenska.

ÚSZZ v roku 2013 inicioval po prvý krát účasť detí ZŠ so slovenským vyučovacím jazykom zo Srbska, s budúcim zámerom rozšíriť účasť o ďalšie krajiny ako Rumunsko a Ukrajinu. Táto nová koncepcia napomôže účastníkom lepšie zvládnuť slovenského jazyka, nakoľko budú nútení komunikovať po slovensky.

Odhalenie súsošia sv. Cyrila a Metoda v Zalavári, Maďarsko.

V roku 2013 ÚSZZ v spolupráci s ZÚ SR v Budapešti, Slovenskou samosprávou v Budapešti a Maticou Slovenskou slávnostne odhalil v Zalavári (Maďarsko) vernú zmenšeninu súsošia sv. Cyrila a Metoda, ktorého originál sa nachádza v areáli Nitrianskeho hradu. Základná tabuľa bola osadená v areáli historického hradiska Zalavár už v roku 2007 vtedajším veľvyslancom SR v Maďarsku. Trvalo dlhých sedem rokov, kým bol projekt dokončený za zásadnej organizačnej účasti a finančnej podpory ÚSZZ. Odhalenie súsošia bolo významným impulzom pre rozvíjanie vzťahov medzi Slovenskom a Maďarskom a pozitívnym stimulom pre Slovákov žijúcich v Maďarsku v zmysle ich slovenského sebauvedomenia sa.

1.1.7. Mediálna a informačná oblasť

ÚSZZ využíval všetky dostupné možnosti k zvýšenej frekvencii a kvalite komunikácie s organizáciami, spolkami a inštitúciami slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe, ako aj s organizáciami slovenských komunít v západnej Európe a v zámorí. ÚSZZ vychádzal z premisy, že efektívna mediálna a informačná komunikácia je predpokladom úspešnej realizácie štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Okrem priameho styku tradičnými prostriedkami komunikácie využíval ÚSZZ najmä oficiálnu webovú stránku (www.uszz.sk). V roku 2013 sa stala ešte významnejším zdrojom pohotových informácií, než tomu bolo doposiaľ. Dokumentuje to nielen nárast návštevnosti (počet tzv. jedinečných návštev webu), ale najmä zvýšený počet správ a informácií v jednotlivých sekciách webového sídla ÚSZZ. Celkom ich bolo v roku 2013 publikovaných 348, čo v je porovnaní s rokom 2012 cca 45-percentný nárast. Vďaka rozšírenej obsahovej koncepcii webovej stránky sa výrazne zvýšilo aktívnejšie zapojenie krajských komunít, spolkov, ako aj médií Slovákov žijúcich v zahraničí a ich súčinnosť na spoluutváraní mediálneho obrazu činnosti ÚSZZ, ale aj profilu činnosti krajských komunít.

ÚSZZ priebežne počas celého roka zverejňoval na svojej webovej stránke všetky relevantné prijatia a stretnutia so zástupcami krajských organizácií, ako aj štátnych inštitúcií, nevládných organizácií a cirkví, ktoré sa odohrali v priestoroch úradu alebo mimo nich. Zároveň boli priebežne zverejňované písomné aj obrazové informácie o podujatiach organizovaných úradom a o aktivitách jednotlivých krajských spolkov a organizácií, o ktorých bola redakcia stránky informovaná.

K zvýšenej informovanosti o aktivitách Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj samotnej činnosti úradu prispeli video rozhovory s predsedom ÚSZZ. Celkom ich bolo odvysielaných 14 v priemernej dĺžke 12 minút, pričom ich tematické zameranie bolo prepojené tak s podujatiami organizovanými úradom v súčinnosti s krajanmi v zahraničí či inštitúciami na Slovensku, ako aj s plnením kľúčových úloh ÚSZZ v rámci realizácie štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí (agenda vydávania Osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí, problematika dotačnej politiky ÚSZZ a pod.).

Informačno-publicistický portál www.slovenskezahranicie.sk, ktorý ÚSZZ spravuje ako podporné internetové médium, aj vďaka rozšíreniu svojej obsahovej štruktúry o významnú sekciu Médiá v ešte väčšom rozsahu plní poslanie informačnej a komunikačnej platformy krajanov a významného zdroja výmeny informácií medzi Slovákami žijúcimi v zahraničí navzájom.

Portál www.slovenskezahranicie.sk sa od novembra 2013 stal aj významným prostriedkom teoreticko-praktickej podpory a vzdelávania redaktorov a spolupracovníkov krajských médií, keď ÚSZZ v spolupráci s Katedrou žurnalistiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave prezentuje v rámci OnLine kurzu žurnalistiky v dvojtýždňovej periodicite prednášky o modernej žurnalistickej tvorbe, ako aj využívaní a správnom používaní slovenského jazyka v médiách. OnLine kurz žurnalistiky je súčasťou projektu obnovenej Letnej školy žurnalistiky, ktorú ÚSZZ v spolupráci s KŽ FiF UK uskutoční v roku 2014.

ÚSZZ zintenzívil aj svoju spoluprácu s médiami na Slovensku (týždenníky Slovenka a Slovenské národné noviny, dvojtýždenník Literárny týždenník), pričom akcentoval nový rozvoj vzťahov s verejnoprávnym Rozhlasom a televíziou Slovenska (ďalej len „RTVS“). Priame kontakty s vedením RTVS (vrátane rokovania predsedu ÚSZZ s riaditeľom programovej služby Rádia Slovensko a šéf dramaturgičkou okruhu Rádio Slovakia International) vyústili do profilácie pravidelného týždenného cyklu Slováci vo svete (informácie a glosy o krajanoch v trvaní 15 minút) na okruhu Rádia Regina v relácii Panoráma. Pravidelný cyklus vysielaný od 7. septembra 2013 na Rádiu Regina (Bratislava, Banská Bystrica, Košice) výrazne prispel k informovanosti poslucháčov na Slovensku

o živote, aktivitách a významných osobnostiach Slovákov žijúcich v zahraničí. Pozitívne ohlasy a poslucháčsky záujem predznamenal rozšírenie vysielacieho času tejto relácie od 1. januára 2014 na polhodinový prúd slova, hudby, informácií, rozhovorov, profilových črt a zaujímavostí z prostredia slovenských národnostných menšín a krajanských komunít v zahraničí.

Nezastupiteľným zdrojom informácií tak pre krajanov v zahraničí, ako aj pre poslucháčov na Slovensku, bolo aj v roku 2013 pravidelné vysielanie Krajanskej redakcie Radia Slovakia International RTVS, ktoré v januári 2013 oslávilo 20 rokov svojho nepretržitého vysielania pre krajanov vo svete. ÚSŽZ okrem pravidelných kontaktov s RSI komunikuje aj s tvorcami Rádia Slovensko (pravidelný cyklus Naši a svetoví, Slováci žijúci v zahraničí v 90-minútovej naživo vysielanej kontaktovej relácii Nočná pyramída) a Rádia Devín RTVS so zámerom rozšírenia informácií o aktivitách Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj prezentácie významných osobností krajanského života z podnikateľských, vedeckých či umelecko-kultúrnych kruhov.

1.1.8. Knižnica a správa registratúry

Knižnica

Úrad spravuje knižničný fond v špeciálnej knižnici, do ktorej získava odbornú literatúru v spolupráci s krajanskými spolkami a knižnicami v zahraničí. Ide o knižné vydania Slovákov žijúcich v zahraničí, krajanskú periodickú tlač, záznamy krajanských podujatí na CD a DVD. V rámci knižnično-informačného systému KIS MaSK sa pravidelne vykonáva dopĺňanie fondu i prezenčné výpožičné služby. V spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine sa zabezpečuje aktualizácia tohto systému.

V roku 2013 sa uskutočnila katalogizácia krajanskej a slovenskej tlače do knižničného systému, konkrétne ide o roky 2007 – 2013. Úrad evidoval a archivoval krajanskú tlač a udržiaval a rozvíjal kontakty s jednotlivými krajanskými knižnicami, ako aj s knižnicami na Slovensku. Do knižničného fondu pribudlo 730 knižničných jednotiek. Knihy, noviny a časopisy získal úrad formou tzv. povinného výtlačku od krajanov, ktorí získali dotácie z rozpočtu úradu na tlač uvedených periodických a neperiodických publikácií a takisto formou darov od krajanských organizácií alebo kúpou. Knižničný fond úradu obsahuje 5 164 knižničných jednotiek. Do časopiseckého fondu pribudlo 337 ks výtlačkov, ktoré sú súčasťou 37 titulov z Austrálie, Česka, Francúzska, Chorvátska, Írska, Kanady, Maďarska, Poľska, Rakúska, Rumunska, Srbska, Švajčiarska, Švédska, USA, Veľkej Británie a Slovenska.

V súvislosti s knižničnými službami úrad uskutočňuje konzultačnú prácu so študentmi, diplomantmi, pracovníkmi partnerských organizácií, ako aj so širokou verejnosťou. Knižnica participovala na organizovaní a odbornom zabezpečení podujatí úradu.

V rámci pomoci a motivácie slovenskej mládeže žijúcej v zahraničí v rozvoji komunikácie a zdokonaľovaní sa v slovenčine úrad v roku 2013 zakúpil jazykovednú, encyklopedickú, slovníkovú a beletristickú literatúru pre základné a stredné školy v Chorvátsku, Maďarsku, Rumunsku, Srbsku a na Ukrajine, na ktorých sa vyučuje slovenský jazyk.

V súlade so zákonmi č. 211/2000 Z. z., č. 546/2010 Z. z., č. 382/2011 Z. z. a nariadením vlády č. 498/2011 ÚSŽZ ako povinná osoba zverejňoval zmluvy a dodatky v Centrálnom registri zmlúv a objednávky a faktúry na svojom webovom sídle. Táto funkcia je zabezpečovaná knižnicou.

Správa registratúry

Na základe novej organizačnej štruktúry úradu bol v roku 2013 vypracovaný nový registratúrny poriadok a registratúrny plán úradu, ktorý bol schválený Slovenským národným archívom a účinnosť nadobudol 1. januára 2014. Úrad bude aj naďalej používať klasický spôsob evidencie, pričom správa registratúry sa zmenila na decentralizovanú, t. j. osobitné registratúrne denníky sa budú používať na evidenciu agendy dotácií a agendy osvedčení.

1.1.9. Dokumentačná činnosť

ÚSŽZ sa dlhodobo venuje záchrane dokumentov a dokumentácii, ktoré sa týkajú všetkých oblastí života, kultúry, umenia, činnosti a pôsobenia krajanov najmä v autochtónnych menšinách. Napríklad v Starej Pazove sa spolupodieľa na archivácii a zhromažďovaní dokumentačných materiálov a na vybudovaní dokumentačného strediska a archívu Evanjelickej cirkvi Augsburgského vyznania v Srbsku..

ÚSŽZ taktiež nadviazal spoluprácu s Ústavom pamäti národa SR a Štátnym Archívom SR v záujme zachovania písomnej i archívnej dokumentácie s využitím nových foriem systemizácie a digitalizácie kultúrneho dedičstva Slovákov žijúcich v zahraničí.

1.1.10. Komunikácia s krajanmi

Predseda a podpredseda ÚSŽZ a kompetentní pracovníci zodpovední za jednotlivé teritória sú v neustálom priamom spojení so zástupcami krajských spolkov a s krajanmi žijúcimi v zahraničí, a to hlavne prostredníctvom telefonickú a emailovej komunikácie.

Nezastupiteľnú úlohu hrajú osobné stretnutia so Slovákami žijúcimi v zahraničí či už na pôde ÚSŽZ alebo v ich domovských krajinách. Osobné stretnutia sú nenahraditeľné pre poznanie reálií v jednotlivých krajských komunitách, pre upevnenie vzájomnej dôvery a optimálne riešenie potrieb krajských komunit s cieľom zachovania a rozvoja ich národného povedomia. Pracovníci úradu vycestovali v roku 2013 na 36 služobných ciest do 11 krajín. Predseda úradu prijal cca 150 návštev z cca 20 krajín.

ÚSŽZ významne podporil cestu 22 člennej delegácie potomkov Slovákov z Argentíny po Slovensku pod názvom Argentínske slovenské návraty. Potomkovia druhej až štvrtej generácie mali možnosť stretnutí s oficiálnymi predstaviteľmi štátu a významných inštitúcií a navštíviť miesta, odkiaľ pochádzajú ich predkovia. Do projektu sa aktívne zapojili dotknuté obce a organizačne a finančne ho podporili samosprávne kraje – Bratislavský, Trenčiansky a Žilinský.

V decembri 2013 prijal predseda ÚSŽZ početnú delegáciu Slovákov žijúcich v Chorvátsku na čele s vtedajším predsedom Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrejom Kuricom, v ktorej boli členovia Výkonného výboru tohto zväzu, predstavitelia Matice slovenskej v Chorvátsku aj jej miestnych organizácií z miest a obcí Chorvátska – Našic, Osijeku, Míľoviec, Josipovca a ďalších, nechýbali ani učitelia zo škôl, v ktorých sa vyučuje slovenčina, organizátori kultúrneho života Slovákov v Chorvátsku či folkloristi.

1.1.11. Spolupráca s cirkvami.

ÚSŽZ sa systémovo venoval problematike krajanov z hľadiska ich duchovného života. V rámci dotačného systému boli podporené viaceré projekty zamerané na rozvoj duchovného života krajanov či už katolíckeho alebo evanjelického vierovyznania.

Predseda ÚSŽZ sa v priebehu roka opakovane stretol s Mons. Jozefom Halkom, bratislavským pomocným biskupom, ktorého agendou sú aj Slováci žijúci v zahraničí, a spoločne hľadali podnety pre ďalšiu spoluprácu v tejto oblasti.

V novembri 2013 navštívili zástupcovia ÚSŽZ Arcibiskupstvo v Ďakove, Chorvátsko. Delegáciu prijal generálny vikár Ivan Ćurić, s ktorým hostia hovorili okrem iného aj o možnosti vyslania slovenského kňaza – misionára zo Slovenska do prostredia slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku s rímsko-katolíckym vierovyznaním. Dotyčný kňaz by pôsobil vo viacerých dedinách s početným zastúpením slovenskej národnostnej menšiny - Josipovci, Jurjevci, Jelisavci, Markovci, Zokovom Gaji a Míľovciach. V oblasti vzdelávania najmladšej generácie Slovákov v Chorvátsku sa rokovalo o možnosti vysielania niekoľkých stredoškôľakov na klasické gymnázium do Šaštína.

1.1.12. Migrácia

ÚSŽZ v roku 2013 spolupracoval v oblasti plnenia úloh, zámerov a cieľov migračnej politiky s Migračným úradom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Opatrenia Akčného plánu migračnej politiky Slovenskej republiky na roky 2012-2013 v podmienkach ÚSŽZ boli prijaté nad rámec úloh vyplývajúcich pre ÚSŽZ zo zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj nad rámec personálnych aj finančných možností úradu.

Opatrenia a úlohy ÚSŽZ boli v tejto oblasti zosúladené so zákonom č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov a následne upravené v zmysle odporúčaní riaditeľa Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a predsedu Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov v rámci osobných rokovaní a tiež v rámci programu rokovaní Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov, ktoré sa konali na Migračnom úrade Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

V rámci rozsahu výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí určenom zákonom bude problematika migračnej politiky Slovenskej republiky zapracovaná aj do pripravovanej novej Koncepcie štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí do roku 2020.

1.1.13. Slobodný prístup k informáciám

Podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bolo v roku 2013 podaných 13 žiadostí o poskytnutie informácií.

Všetky žiadosti boli vybavené v zákonnej lehote.

1.1.14. Petície a sťažnosti v roku 2013

Ročná správa o vybavovaní petícií a sťažností v Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí za rok 2013 bola vypracovaná v súlade s § 10 ods. 3 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach a § 24 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 9/2010 o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z. z.“).

Vybavovanie petícií na ÚSŽZ bolo zabezpečené v súlade so zákonom č. 85/1990/Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov. Vybavovanie sťažností bolo zabezpečené zákonom č. 9/2010 o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z. z.. V zmysle článku 22 ods.

2 písm. e) Organizačného poriadku vybavovania petícií a sťažností na ÚSZZ bolo do 31.12.2013 zabezpečované internou kontrolórkou.

V roku 2013 nebola na ÚSZZ prijatá žiadna petícia.

V roku 2013 bolo na ÚSZZ vybavovaných 7 podaní, z toho 3 postúpené iným orgánom verejnej správy. Posúdených bolo 7 podaní a vybavená prešetrením bola 1 sťažnosť z toho opodstatnená bola 1 formou prešetrenia a vybavenia. Ostatné podania boli neopodstatnené. Opodstatnená sťažnosť bola zameraná na porušenie všeobecne záväzných predpisov, najmä na nedodržanie lehoty pri vydávaní rozhodnutí a nečinnosti orgánu verejnej správy.

V roku 2013 bolo na ÚSZZ v porovnaní s rokom 2012 zaznamenaný rovnaký stav opodstatnených sťažností (1).

1.1.15. Poslanecký prieskum

Dňa 5.12. 2013 sa na ÚSZZ uskutočnil poslanecký prieskum s cieľom získať podrobnejšie informácie, ktoré boli podkladom pre spracovanie Správy o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2012 a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2014. Následne Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre kultúru a médiá zobral písomné aj ústne stanovisko predsedu ÚSZZ k zoznamu úloh ÚSZZ predložených poslancom NR SR Jozefom Viskupičom počas poslaneckého prieskumu na vedomie.

1.2. Štátna politika Slovenskej republiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí v roku 2013 zabezpečovaná orgánmi štátnej správy, samosprávy a inštitúciami SR.

Na uskutočňovaní zámerov štátnej politiky Slovenskej republiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí sa podieľajú viaceré rezorty a nimi riadené inštitúcie, samosprávne kraje, obecné zastupiteľstvá a ďalšie štátne aj neštátne inštitúcie pôsobiace v Slovenskej republike.

Potreby slovenských autochtónnych národnostných menšín a komunít v zahraničí sú rôznorodé a z toho dôvodu sú činnosti jednotlivých subjektov často nenahraditeľné. Týka sa to nielen niektorých rezortov a špecializovaných inštitúcií, ale aj samosprávnych krajov, obcí a v neposlednom rade cirkví.

1.2.1. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

V rámci novely kompetenčného zákona č. 287/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, § 14 ods. 2 písm h, boli rozšírené kompetencie MZVaEZ SR v oblasti výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Ako ústredný orgán štátnej správy zabezpečovalo v roku 2013 MZVaEZ SR v koordinácii s ÚSZZ spoluprácu s veľvyslanectvami, generálnymi konzulátmi, stálymi misiami a slovenskými inštitúciami v zahraničí. Na zlepšenie kontaktov s krajanmi bola využívaná aj existujúca sieť honorárnych konzulov, z ktorých mnohí sú z radov krajanov v danej krajine. V roku 2013 sa po prvý krát ÚSZZ obrátil na ZÚ v relevantných krajinách a požiadal ich o stanovisko k predloženým žiadosťiam krajanov o dotácie, čo je významný moment z hľadiska zapojenia ZÚ do agendy štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

MZVaEZ SR prostredníctvom ZÚ v zahraničí priebežne monitorovalo postavenie slovenských menšín a krajských komunít a v prípade potreby aj operatívne riešilo konkrétne problémy našich krajanov.

MZVaEZ SR na základe potrieb a záujmu integrovalo do programu oficiálnych návštev predstaviteľov SR v krajinách, kde žije slovenská komunita, stretnutia s krajanmi. Konzulárne oddelenia ZÚ SR spolupracovali pri vybavovaní žiadostí o osvedčenia Slovákov žijúcich v zahraničí, štátnoobčianskej, matričnej či pasovej agendy. Konzulárna služba zabezpečovala v prípade potreby poskytovanie pomoci pre občanov SR nachádzajúcich sa dočasne alebo trvale v zahraničí.

Zástupcovia MZVaEZ SR participovali na práci rezortných komisií pre výber lektorov a učiteľov slovenského jazyka do zahraničia, ako aj na medzirezortnej komisii pre schvaľovanie štipendií vlády SR pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Okrem toho prostredníctvom ZÚ SR zabezpečovalo MZVaEZ SR informácie o podmienkach udeľovania štipendií vlády pre Slovákov žijúcich v zahraničí, spolupracovalo taktiež na príprave krátkodobých štipendijných pobytov našich krajanov v SR (Letná škola slovenského jazyka a kultúry; Studia Academica Slovaca a p.).

MZVaEZ SR v priebehu roku 2013 koordinovalo činnosť Zmiešanej slovensko – maďarskej komisie pre záležitosti menšín, zriadenej Protokolom medzi MZVaEZ SR a MZV MR a činnosť Medzivládnej slovensko – ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru, zriadenej Zmluvou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi SR a Ukrajinou. ÚSZZ sa priamo podieľal na práci oboch komisií.

MZVaEZ SR sa priebežne podieľa na príprave a vyhodnocovaní medzinárodných zmlúv, najmä bilaterálnych dohôd a programov spolupráce v oblasti vzdelávania, školstva, kultúry, vedy a športu, ktoré vytvárajú priestor aj na konkrétnu podporu Slovenska slovenským menšinám a komunitám v daných krajinách.

ZÚ Slovenskej republiky aktívne spolupracujú s krajanmi v zahraničí. Uskutočnili sa opakované stretnutia pracovníkov ZÚ s predstaviteľmi spolkov zahraničných Slovákov a návštevy v teréne za účelom definovania reálneho stavu, v akom sa nachádzajú jednotlivé krajské komunity a definovania ich potrieb na udržanie a prípadný rozvoj národnej identity a vzťahu k materskej krajine.

ÚSZZ dostával od jednotlivých ZÚ informácie z takýchto rokovaní, ktoré slúžia úradu ako cenný zdroj informácií potrebných na rozhodovanie o spôsobe podpory aktivít jednotlivých krajských komunit.

ÚSZZ sa v roku 2013 obrátil na vybrané ZÚ so žiadosťou o zmapovanie situácie v jednotlivých krajinách ohľadne ich politiky voči svojim krajanom žijúcim v zahraničí a ohľadne uplatňovania smernice Európskej rady z 25. júla 1977 o vzdelávaní detí migrujúcich pracovníkov. ÚSZZ pozitívne ohodnotil informácie, ktoré boli spracované jednotlivými ZÚ a doručené úradu. Výstupy z týchto informácií budú využité v pripravovanej novej koncepcii štátnej politiky Slovenskej republiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na roky 2016-2020.

MZVaEZ SR sa v uplynulom roku podieľalo na príprave širokého spektra podujatí pre krajanov a monitorovalo postavenie slovenských menšín v zahraničí. Prostredníctvom ZÚ a slovenských inštitútov všestranne pomáhalo krajským organizáciám a spolkom rozvíjať národný život a slovenské povedomie medzi krajanmi. S predstaviteľmi krajských komunit sa na svojich zahraničných cestách stretávali najvyšší ústavní činitelia SR.

Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák ocenil aj v roku 2013 významné osobnosti z oblasti vedy a kultúry cenou Vyslanec dobrej vôle (Goodwill Envoy). Ocenenie je určené úspešným Slovenkám a Slovákom, ktorí pôsobia v zahraničí a svojou prácou vynikajúcim spôsobom šíria dobré meno Slovenska vo svete. V roku 2013 laureátmi sú doktorka Monika Gullerová, výskumníčka v odbore molekulárnej biológie na prestížnej univerzite v britskom Oxforde; profesor Marián Mark Stolárik, dlhoročný vedúci Katedry slovenskej histórie a kultúry na Ottawskej

univerzite v Kanade a Matej Krén, významný slovenský výtvarník dlhodobo pôsobiaci v Prahe.

1.2.2. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Rezort školstva zohráva kľúčovú úlohu v procese výchovy a vzdelávania detí a mládeže na všetkých stupňoch školskej sústavy a jeho aktivity sú kľúčové pre uchovanie a rozvoj jazykovej a národnej identity Slovákov žijúcich v zahraničí. Za týmto účelom rezort školstva vypracoval odborný systém a program pomoci vo výchovno – vzdelávacej oblasti. Rezort má rozpracované špecializované didaktické postupy, prípravy, konzultačné a expertízne aktivity pre oblasť výučby a vzdelávania detí a mládeže v zahraničí, organizuje pre deti Slovákov zo zahraničia špecializované jazykové a vzdelávacie programy a pobyty na Slovensku a zároveň špecializované vzdelávacie semináre pre pedagógov slovenských národnostných škôl v daných krajinách a na Slovensku.

Významnou oblasťou je pridelovanie štipendií vlády SR pre deti Slovákov žijúcich v zahraničí. Počet pridelovaných štipendií sa odvíja od finančných možností MŠVVaŠ SR a finančných prostriedkov vyčlenených v medzirezortnom finančnom programe 05T-08ODA. Gestorom programu je MZVaEZ SR.

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci pre rok 2013 schválený uznesením vlády SR č. 61/6.02.2013, týkajúci sa udeľovania štipendií vlády SR obsahoval aj výdavky na rozvojovú pomoc SR na obdobie rokov 2013 – 2015. V programe 05T-08 bolo zaznamenané po roku 2013 mierne znižovanie finančnej dotácie, čo môže v budúcnosti predstavovať ťažkosti pri zachovaní v súčasnosti udeľovaných počtov štipendií. Rozšírený zoznam študijných odborov je dlhodobo zachovávaný s cieľom podporiť kultúrny, spoločenský a ekonomický rozvoj krajských komunít v jednotlivých regiónoch v súlade s ich prioritami.

MŠVVaŠ SR poskytuje štipendia zahraničným Slovákom iba na štipendium na verejných vysokých školách v SR. Slovenská strana nemôže v zmysle platnej legislatívy a odporúčaní EÚ financovať štipendia cudzích štátnych príslušníkov počas ich štúdia mimo územia SR. V súčasnosti sú poskytované štipendia vlády SR na štandardnú dĺžku vysokoškolského štúdia na verejných vysokých školách v akreditovaných študijných programoch 286 študijných odborov.

Problematika menšinového školstva a vzdelávania v materinskom jazyku/materinského jazyka je súčasťou programov spolupráce uzatváraných za oblasť vzdelávania s jednotlivými krajinami, kde slovenské komunity žijú. Aktuálne sú rozpracované významné bilaterálne dohody v tejto oblasti s Českou republikou a s Ukrajinou.

S ČR je rozpracovaný návrh Zmluvy medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydávaných v Slovenskej republike a v Českej republike.

Text bilaterálnej dohody o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní bol schválený vládou SR v apríli 2013, v decembri 2013 bol podpísaný predstaviteľmi oboch štátov a NR SR vyslovila súhlas so zmluvou 31. 1. 2014.

S Ukrajinou je v procese schvaľovania návrh Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o akademickom vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a Ukrajine. Vláda SR na svojom rokovaní dňa 4. 12. 2013 schválila tento návrh dohody.

V roku 2013 sa uskutočnil odborný-metodický seminár „Jazyk a komunikácia v didaktickej praxi v Bratislave“, ktorý zabezpečilo MŠVVaŠ SR v spolupráci s Centrom pre slovenčinu ako cudzí jazyk pri FF UK v Bratislave v termíne 26. – 30. 08. 2013. Na podujatí sa zúčastnili pedagógovia pôsobiaci v Maďarsku, Rumunsku a na Ukrajine.

V dňoch 22. – 25. októbra 2013 sa uskutočnila medzinárodná konferencia „Slovenčina vo svete 2013 - súčasný stav a perspektívy“, ktorú zorganizovalo MŠVVŠ SR v spolupráci s akademickými pracoviskami slovenských vysokých škôl v Bratislave. Na podujatí sa zúčastnilo 96 predstaviteľov slovakistiky v zahraničí a v SR, ako aj učiteľov zo zahraničných škôl, kde sa vyučuje slovenský jazyk pre krajanov. Závery prijaté účastníkmi sú východiskovým materiálom pre ďalší rozvoj vzdelávania v slovenskom jazyku na jednotlivých zahraničných pracoviskách. Súčasne spoločné rokovania prispeli k nadviazaniu vzájomných pracovných kontaktov jednotlivých odborných pracovísk v zahraničí. Zborník prednášok bol spracovaný a sprístupnený v elektronickej podobe všetkým záujemcom.

Medzi najvýznamnejšie kontakty je možné zaradiť spoluprácu s California University of Pennsylvania, kde bolo ešte v roku 2013 zriadené Centrum slovenského jazyka.

V oblasti podpory výskumu dejín a života Slovákov v zahraničí boli v roku 2013 ukončené tri časti projektu „Vzdelávanie a utváranie identity Slovákov žijúcich v zahraničí“ pod vedením prof. PhDr. Soni Karikovej, PhD., prodekanke pre vedu a výskum Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela (ďalej len „UMB“) v Banskej Bystrici v nasledovných oblastiach:

- Andragogické aspekty ďalšieho vzdelávania učiteľov základných škôl s vyučovacím jazykom slovenským v krajinách bývalého Uhorska.
- Elementárna čitateľská gramotnosť a pregramotnosť Slovákov žijúcich v zahraničí.
- Kvalita vzdelávania a podpora národnej identity na slovenských školách v zahraničí.

Získané poznatky budú využité na tvorbu podporných materiálov určených pre školy v zahraničí, ako aj pri tvorbe metodických seminárov pre ich pedagógov v rámci celoživotného vzdelávania aktívnych pedagógov pôsobiacich na zahraničných školách s vyučovaním slovenského jazyka.

Problematika vystaľovalectva a život Slovákov v zahraničí je aj súčasťou učebných osnov dejepisu a v rámci obsahovej reformy na stredných školách je súčasťou vzdelávacieho štandardu tohto predmetu.

MŠVVaŠ SR podporuje vyučovanie slovenského jazyka v zahraničí. V roku 2013 sa to týkalo 22 zahraničných univerzít v 15 krajinách sveta, a to v rámci slovakistiky ako cudzieho jazyka, ako aj v rámci interdisciplinárnych štúdií. Najväčšie počty študentov sú na univerzitách v slovanských krajinách a tam, kde žije početná slovenská menšina (Užhorod, Nový Sad, Viedeň, Záhreb, Katovice a Krakov) Výučbu slovenského jazyka zabezpečujú vyslaní lektori spolu s kmeňovými slovakistami pôsobiacimi na jednotlivých univerzitách. Títo lektori prispievajú najmä pri výchove pedagógov pre školy zabezpečujúce vzdelávanie a uchovanie slovenského jazyka v príslušnom regióne.

MŠVVaŠ SR v súčinnosti s občianskym združením iLearn podporuje činnosť Centra slovenského jazyka v USA, Pittsburgh, Pensylvánia, ktoré vzniklo od 1. 11. 2012. Ďalšie aktivity boli upravené memorandom s California University of Pensylvánia v oblasti vyučovania slovenského jazyka, ktoré bolo podpísané 24. 10. 2013 v Bratislave.

MŠVVaŠ SR dlhodobo uskutočňuje aj vysielanie učiteľov základných a stredných škôl na školy s vyučovacím jazykom slovenským alebo vyučovaním slovenského jazyka v zahraničí. Jednotlivé školy v zahraničí si svoje požiadavky na vyslaného učiteľa uplatňujú oficiálnou žiadosťou v súlade s podmienkami dohodnutými v medzinárodných zmluvách. Lektoráty slovenského jazyka a kultúry sú zriadené vo všetkých krajinách, kde je dostatočný záujem o štúdium slovenského jazyka a literatúry. V roku 2013 bolo zabezpečené vyslanie celkovo 11 učiteľov slovenského jazyka a akademických predmetov na základných a stredných školách v zahraničí, z toho v Maďarsku spolu 5 vyslaní učitelia (Tótkomlóš/1, Békešská Čaba/1, Sarvaš/2, Nové Mesto pod Šiatrom/1), v Rumunsku 1 vyslaný učiteľ (Gemeličička/1,) a na Ukrajine spolu 5 vyslaných učiteľov (Užhorod/5).

MŠVVaŠ SR finančne zabezpečuje v spolupráci s Centrom ďalšieho vzdelávania UK v Bratislave a Metodickým centrom UMB v Banskej Bystrici odborné kurzy zaradené do systému akreditovaných kurzov v rámci celoživotného vzdelávania pedagogických pracovníkov v šiestich európskych krajinách (Chorvátsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Srbsko a Ukrajina). Kurzy sa uskutočňujú striedavo v zahraničí a v SR, aby bola príležitosť zúčastňovať sa aj vyučovacích hodín na slovenských školách. V roku 2013 bolo uskutočnených celkom 8 kurzov.

MŠVVaŠ SR v spolupráci s Centrom ďalšieho vzdelávania UK (ďalej ČDV UK) v Bratislave a Pedagogickou fakultou UMB v Banskej Bystrici pracujú aj na vytvorení elektronického fóra t.j. vytvorenie možnosti elektronickej komunikácie a prístupu k informáciám pre všetkých pedagógov, ktorí pôsobia na školách s vyučovaním slovenského jazyka, formou chránenej siete počas celého školského roka. Cieľom zadania je vytvoriť podmienky na zlepšenie prechodu detí zo zahraničných škôl na školy v SR, pomoc pri práci s talentovanými deťmi a na podporu pre zostávajúce deti. Nakoľko je projekt časovo a najmä finančne náročný bol jeho priebeh prispôbený reálnym možnostiam rezortu.

Studia Academica Slovaca - centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk zabezpečuje celoročnú dostupnosť kurzu slovenského jazyka pre začiatočníkov dištančnou formou prostredníctvom portálu www.e-slovak.sk. Pre študentov poskytuje semestrálne kurzy slovenského jazyka na všetkých úrovniach s priamou výučbou. S podporou MŠVVaŠ SR boli vydané učebnice Krížom-Krážom A1, A2, Cvičebnica A1+A2 a učebnica B1, ako aj materiály pre pedagógov vyučujúcich slovenský jazyk pre cudzincov. Učebnice sú spracované bez sprostredkovacieho jazyka, čím majú široké uplatnenie a sú akceptované aj ako doplnkové učebnice pre vyššie ročníky základných škôl a stredné školy.

MŠVVaŠ SR finančne zabezpečovalo v roku 2013 v spolupráci s Metodickým centrom UMB v Banskej Bystrici pobyty detí krajanov v jednotlivých turnusoch školy v prírode, ako aj počas prázdnin pobyt na ďalšom ročníku detskej univerzity pre nadané deti. V spolupráci s ČDV UK v Bratislave boli poskytnuté štipendijné pobyty na odborné kurzy pre folklórne tanečné súbory pod názvom Letná škola tanca, kde majú možnosť vedúci súborov pracovať pod vedením choreografov a tanečníkov zo Slovenska.

MŠVVaŠ SR iniciovalo na podnet ÚSZZ koncom roka 2013 konzultácie s jednotlivými vysokými školami v SR o možnosti vyslať študentov pedagogických vysokoškolských odborov zo SR na stážovanie, resp. výkon pedagogickej praxe do slovenských škôl v zahraničí, nakoľko výkon pedagogickej praxe, ako aj jej uznanie je plne v kompetencii jednotlivých vysokých škôl. Cieľom konzultácií bolo jednoznačne definovať podmienky, za ktorých je možné akceptovať pedagogickú prax študentov pedagogických fakúlt slovenských vysokých škôl absolvovaných v zahraničí ako súčasť ich riadneho štúdia.

Jednotlivé pracoviská sa zhodli, že akceptácii musí predchádzať zosúladenie obsahu a systému vykonávania pedagogickej praxe v jednotlivých krajinách, ako aj podmienok financovania a postavenia študenta počas praxe. Uvedené podmienky budú musieť byť predmetom medziuniverzitných dohôd, ktoré by mali definovať aj konkrétne zahraničné cvičné školy, v ktorých vykonanú prax bude možné akceptovať ako súčasť štúdia.

MŠVVaŠ SR podporuje v rámci svojho rezortu spracovanie programov vychádzajúcich z výsledkov komplexnej analýzy súčasného stavu vzdelávania v jednotlivých komunitách Slovákov žijúcich v zahraničí v krajinách, kde nie je systém slovenského národnostného školstva, ich možností zachovávaní si materinského jazyka najmä v rámci vzdelávacích inštitúcií. Na základe získaných podkladov, ako aj prehodnotenia účinnosti navrhovaného opatrenia vzhľadom na to, že ide o neformálne/nepovinné vzdelávanie, navrhne efektívny mechanizmus výučby slovenského jazyka pre konkrétnu komunitu. MŠVVaŠ SR preveruje možnosti a podmienky prípadného vyslania učiteľov do krajín, kde hrozí definitívna jazyková asimilácia a pretrváva záujem o vyučovanie slovenčiny.

MŠVVaŠ SR podporuje výskum kultúrneho dedičstva Slovákov žijúcich v zahraničí. Prostredníctvom verejných výziev vyhlásených v roku 2011 a 2012 na podávanie návrhov na spoločné projekty výskumu a vývoja podporujúce spoluprácu medzi organizáciami v Slovenskej republike a v partnerskej krajine podporila v roku 2013 Agentúra na podporu výskumu a vývoja (www.apvv.sk) štyri projekty v celkovej sume asi 13.500€.

V oblasti výskumu slovenského jazyka používaného Slovákami v zahraničí má **Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV** (ďalej len „JÚLŠ SAV“) v posledných rokoch najintenzívnejšiu spoluprácu s Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku (ďalej len „VÚSM“). Na publikáciách, ktoré vyšli ako konferenčné zborníky, participujú ako autori, ale aj ako lektori, príp. korektori. Okrem účasti na konferenciách sa obe krajiny navštevujú – vďaka zmluve medzi SAV a VÚSM najnovšie v rámci projektu Jazykové správanie Slovákov v Maďarsku, na ktorom spolupracujú s Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku, s Celoštátnou slovenskou samosprávou v Budapešti a so Spoločenskovedným ústavom SAV v Košiciach. JÚLŠ SAV má kontakty so zahraničnými Slovákami aj v ďalších krajinách, najmä v tých, ktoré so Slovenskom susedia.

MŠVVaŠ SR v roku 2013 pokračovalo v podpore výskumného projektu „Vzdelávanie a utváranie identity Slovákov žijúcich v zahraničí“, ktorého nositeľom je Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici.

Ústav etnológie SAV bol v rokoch 2008–2013 zapojený do medzinárodného projektu „Etnologické výskumy slovenského etnika v Maďarsku“ v spolupráci s Výskumným ústavom celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku (ďalej len „VÚ CSSM“). Zároveň sa v Ústave etnológie SAV, ako školiacom pracovisku doktorandského štúdia, v rokoch 2012–2016 realizuje výskum zameraný na inštitúcie a ich vplyv na reprezentácie etnickej identity Slovákov v rumunskom Nadlaku.

V oblasti vedeckého výskumu **Spoločenskovedný ústav SAV** a VÚ CSSM spolupracoval pri realizácii vedeckovýskumných úloh zameraných predovšetkým na výskum slovenského etnika v Maďarsku. Konkrétne išlo o spoločné projekty skúmania jednotlivých aspektov národnostného života Slovákov v Maďarsku s použitím sociologických, sociálno-psychologických a sociolingvistických prostriedkov výskumnej práce. V roku 2013 bol metodologicky pripravený spoločný (v poradí už piaty) projekt: Slovenské národnostné školstvo - slovenčina a slovenskí vychovávateľia/ učitelia, ktorého realizácia má detailnejšie ozrejniť obraz o súčasnom fungovaní, ale aj ďalších perspektívach slovenského národnostného školstva v Maďarsku.

V rámci pretrvávajúcich kontaktov a nadviazanej spolupráce so zahraničnými inštitúciami a organizáciami, v kontexte skúmania problematiky Slovákov v zahraničí Spoločenskovedný ústav SAV realizoval v roku 2013 spoluprácu s Maďarskou akadémiou vied (Historický ústav a Ústav pre výskum národnostných menšín Maďarskej akadémie vied), s akademickými ustanovizňami v Maďarsku (univerzita ELTE v Budapešti, Pilišskej Čabe, Miškovci, Ostrihome, Sarvaši a Segedíne), verejno-správnou inštitúciou (Celoštátna slovenská menšinová samospráva v Budapešti), ale aj kultúrno-spoločenskými organizáciami (Zväz Slovákov v Maďarsku, Čabianska organizácia Slovákov v Maďarsku, Dom slovenskej kultúry v Békečskej Čabe). Súčasne rozvíjal spoluprácu s jedinou slovenskou vedecko-výskumnou inštitúciou pôsobiacou v Maďarsku, ktorá sa zaoberá skúmaním národnostného života Slovákov - Výskumným ústavom Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku so sídlom v Békečskej Čabe (pred rokom 2013 pôsobila pod názvom Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku). Práve koncom roku 2013 bola vzájomná dohoda aktualizovaná a konkretizovaná na roky 2013 - 2015.

Ústav hudobnej vedy SAV v školskom roku 2013/14 prijal na internú formu doktorandského štúdia doktorandku na tému z oblasti tradičnej hudobnej kultúry Slovákov v zahraničí (Piesňová kultúra vojvodinských Slovákov a jej súčasné formy).

Ústav politických vied SAV sa zúčastňuje na špecifickej pedagogickej činnosti v rámci základných a stredných škôl. V spolupráci so ZŠ Dr. Milana Hodžu bol odborným garantom pri príprave realizácii a vyhodnotení VI. ročníka literárnej súťaže Hodžov novinový článok. Do súťaže boli zapojení aj žiaci zo slovenských škôl v zahraničí - Chorvátsko, Rumunsko. Týmto školám boli poskytnuté knižné publikácie z produkcie ÚPV SAV.

Ústav slovenskej literatúry SAV veľmi úzko spolupracuje s kultúrnymi organizáciami Slovákov žijúcich v zahraničí, predovšetkým v tzv. dolnozemskej slovenskej oblasti (Výskumný ústav Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku, Békešská Čaba - podpísaná dvojstranná dohoda o spolupráci na roky 2013 - 2018; Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Nový Sad, Srbsko; Kultúrna a vedecká spoločnosť Ivana Krasku, Nadlak, Rumunsko). Predmetom spolupráce je výskum slovenských literárnych pamiatok v geografickom priestore historickej Dolnej zeme 18. - 20. storočia a výskum dejín slovenskej dolnozemskej literatúry.

V septembri 2013 Ústav slovenskej literatúry SAV v spolupráci s Katedrou slovakistiky Filozofickej fakulty Univerzity v Novom Sade organizoval v Bratislave medzinárodnú vedeckú konferenciu Ján Čajak a jeho doba.

Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV sa v rámci projektu Centra excelentnosti pre výskum a rozvoj občianskej participácie SAV (2007-2010) zamerlal na výskum komunitných aktivít a identít slovenských migrantov a migrantiek v írskom Dubline. Ide o špecifickú skupinu občanov a občianok SR, z ktorých mnohí svoju migráciu označujú len za dočasnú a plánujú sa v budúcnosti vrátiť na Slovensko.

Univerzitná knižnica v Bratislave v roku 2013 plnila svoje úlohy v súvislosti politikou starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí najmä prostredníctvom zabezpečovania vzdialeného prístupu k informáciám a digitalizovanému slovacikálnemu kultúrnemu dedičstvu (Digitálna knižnica Mediainfo), vzdelávacím programom a kultúrnym podujatiam, ktoré organizuje vo svojich priestoroch.

1.2.3. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Kultúra tvorí zásadnú podstatu národnej identity slovenských národnostných menšín a je stmelujúcim faktorom slovenských komunit v zahraničí. Podpora kultúrnych aktivít krajanov v zahraničí a prezentácia slovenskej kultúry medzi krajanmi majú nezastupiteľnú úlohu v procese udržania a rozvoja slovenskej identity. ÚSZZ spolupracuje s rezortom kultúry v tejto oblasti a koordinuje jednotlivé aktivity týkajúce sa Slovákov žijúcich v zahraničí.

MK SR rozvíja aktivity v súlade so štátnou politikou vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí najmä prostredníctvom Odboru múzeí, galérií a knižníc, Cirkevného odboru a špecializovaných inštitúcií spadajúcich pod rezort kultúry.

V dotačnom systéme MK SR bolo v roku 2013 podporených šesť publikácií, ktoré sa zaoberajú problematikou zahraničných Slovákov.

Slovenské národné múzeum (ďalej len „SNM“) - Historické múzeum spolupracuje s komisiou na spracovanie pozostalosti, vypracovanie scenára a realizáciu Múzea Martina Jonáša v Kovačici (Vojvodina, Srbsko).

SNM-Múzeá v Martine spolupracovali na príprave a následnom uvedení publikácie „Kultúrne tradície Slovákov v Srbsku" s Ústavom pre kultúru vojvodinských Slovákov v Novom Sade, čo bolo spojené s otvorením výstavy „Kultúrne tradície dolnozemských Slovákov".

Múzeum Slovenského národného povstania zrealizovalo pre slovenských pedagógov žijúcich v Srbsku odbornú prednášku „Slovenské národné povstanie ako fenomén novodobých dejín". Súčasťou podujatia bol aj metodický návod na využitie tejto problematiky na vyučovacích hodinách dejepisu na slovenských školách v zahraničí.

Slovenská národná knižnica (Ďalej len SNK) každoročne aktualizuje na webovej stránke SNK údaje v informačnej databáze o Slovákoch žijúcich v zahraničí. Používatelia SNK majú k dispozícii vo voľnom výbere 41 titulov periodík vydávaných Slovákami žijúcimi v zahraničí z 15 krajín (13 európskych, USA a Kanada).

V roku 2013 **Literárne múzeum SNK** v rámci starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí realizovalo niekoľko výstavných projektov.

Literárny archív nadväzuje kontakty so Slovákami žijúcimi v zahraničí s cieľom prevzatia osobných fondov formou kúpy alebo daru. Zameriava sa na získavanie slovacikálnych literárno-archívnych a hudobno-archívnych dokumentov. V roku 2013 prevzal Literárny archív SNK v rámci svojej akvizičnej činnosti slovacikálne dokumenty z osobného archívu slovakistu a prekladateľa Emila Charousa a ďalšiu časť dokumentov z osobného archívu slovenského a českého historika Vojtecha Čelku.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici predstavila v r. 2013 knihu „Slováci v Srbsku z aspektu kultúry“. V októbri 2013 knižnica v spolupráci s Historickým ústavom SAV v Bratislave, Slovenskou národnou knižnicou v Martine - Národným biografickým ústavom a Fakultou humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zorganizovala vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou „Mosty priateľstva - osobnosti Slovenska v kontexte vzťahov so zahraničím“. Cieľom konferencie bolo podnietiť cieľavedomé bádanie, kritické hodnotenie a komplexné spracovanie osobností pôsobiacich v zahraničí, ktoré svojou činnosťou obohatili svetovú vedu, techniku a kultúru, a ktorých pôvod a korene siahajú na Slovensko.

Národné osvetové centrum v spolupráci so Slovenským osvetovým centrom v Budapešti usporiadalo tvorivé dielne pre detské a mládežnícke ľudové hudby a pre primášov detských a mládežníckych ľudových hudieb „Mužičky“ a „Primášikovia“.

Na 42. celoštátnej postupovej súťaži a prehliadke detskej dramatickej tvorivosti „Zlatá priadka 2013“ (29. 5. - 1. 6. 2013, Šaľa) sa na pozvanie Domu Matice slovenskej v Galante zúčastnili Slováci žijúci v Srbsku (Divadelný súbor pri Základná škola hrdinu Janka Čmelíka, MOMS, Stará Pazova a SKUS hrdinu Janka Čmelíka). Okrem toho sa na podujatí zúčastnila aj delegácia divadelníkov a pedagógov z Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku.

Na 91. ročníku súťaže slovenských divadiel „Scénická žatva 2013“ (28. 8. - 1. 9. 2013, Martin) sa zúčastnila delegácia divadelníkov a pedagógov z Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku. Okrem toho v rámci prehliadky vystúpilo Divadlo Vertigo (Budapešť). V predvečer podujatia na pozvanie Matice slovenskej - Slovenského literárneho ústavu v Martine vystúpil Slovenský kultúro-umelecký spolok hrdinu Janka Čmelíka a Matice slovenskej zo Starej Pazovy s divadelným predstavením Milana Kožíka *Babylon*. V časopise „Javisko“ je pravidelná rubrika „Zahraníční Slováci“, v ktorej sú uverejňované materiály o podujatiach, aktivitách a aktuálnych problémoch Slovákov v zahraničí.

Bibiana, medzinárodný dom umenia pre deti, dlhodobo spolupracuje so Slovákami žijúcimi v zahraničí, najmä v Srbsku. Pravidelne organizuje výstavy vo viacerých mestách, napr. v Kovačici, Aradáci, Bielom Blate a Dobanovciach. Okrem toho organizuje na Slovensku výstavy výtvarných umelcov zo Srbska, Maďarska a pod. V roku 2013 si mohli priatelia insitného umenia z Kovačice pozrieť výstavu v priestoroch Dvorany Ministerstva kultúry SR.

V dedinke Dobanovce, v reprezentačných priestoroch v Slovenskom národnom dome sa predstavujú diela slovenských ilustrátorov. Aj v Kovačici v Galérii Babku sa predstavujú významní predstavitelia slovenskej ilustrátorskej školy.

Pri uvedených návštevách krajanov odovzdala Bibiana slovenskej komunite knižné dary aj časopisy, najmä pre deti a mládež, ktoré získava od slovenských vydavateľov a Ministerstva kultúry SR.

Literárne informačné centrum systematicky dopĺňa a aktualizuje na internete heslá v zozname slovenských spisovateľov, vrátane autorov žijúcich v zahraničí a podporuje knižnice zahraničných Slovákov formou knižných darov z vlastnej produkcie. Spolupracuje s viacerými spolkami Slovákov žijúcich v zahraničí.

Rozhlas a televízia Slovenska v roku 2013 v rámci svojich programových služieb Jednotka a predovšetkým Dvojka pokračoval v aktívnom prezentovaní života zahraničných Slovákov. Na Nový rok bol uvedený celovečerný dokument *Domov ďaleko od domova* o osudoch prvých slovenských vystaňovalcov do Kanady.

Téma národnej histórie Slovákov rezonovala aj v širokom kontexte 1.150-teho výročia príchodu Cyrila a Metoda na územie dnešného Slovenska. Popri sviatku Cyrila a Metoda si RTVS každoročne pripomína *Deň zahraničných Slovákov*. V roku 2013 zostavila špeciálne vysielanie s dokumentmi o živote zahraničných Slovákov a pripravila sme aj *Noc so zahraničnými Slovákami* s dokumentmi z rôznych krajín.

V cykle publicistických dokumentov *Slováci vo svete* bolo odvysielaných v roku 2013 10 premiér o Slovákoch v Česku – na Morave, Bulharsku, Poľsku, Rakúsku, Taliansku, Švédsku, na Ukrajine, v Holandsku, Belgicku a dokument zo Stretnutia zahraničných Slovákov v Bratislave.

V cykle dokumentov o slovenských rodinách *Família* bolo niekoľko častí venovaných rodinám, žijúcim v zahraničí a zmiešaným manželstvám Slovákov s cudzincami.

RTVS venuje pozornosť folklórnym súborom zahraničných Slovákov na folklórnych festivaloch. V roku 2013 zaznamenala RTVS vystúpenia zahraničných Slovákov na festivaloch *vo Východnej* a *v Detve*, kde má tradíciu „krajanská nedeľa“ s koncipovaným programom Slovákov zo zahraničia .

Problematike zahraničných Slovákov a Slovákov v zahraničí sa v spravodajstve **Tlačovej agentúry SR** (ďalej len „TA SR“) venujú najmä domáca, zahraničná a obrazová redakcia.

Domáca redakcia TASR počas roka 2013 informovala o najdôležitejších aktivitách Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí. V roku 2013 v rámci spravodajstva dominovalo 1150.výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. V tejto súvislosti redakcia spravodajsky pokrývala aj slávnostné odhalenie súsošia sv. Cyrila a Metoda v maďarskom Zalaváre.

Zahraničná redakcia aj v roku 2013 na dennej báze monitorovala dianie v súvislosti so Slovákami v zahraničí vyhľadávaním v kľúčových slovách v tlačových agentúrach. Viacero správ vydala redakcia aj prostredníctvom spravodajcov TASR (pre Budapešť a Brusel), ktorí disponujú vlastnými kontaktmi a zdrojmi a sami pravidelne prichádzajú so zaujímavými slovacikami.

Obrazová redakcia zásluhou spravodajcov TASR odberateľom ponúkla niekoľko fotoreportáží a videozáznamov najmä z diania v slovenskej komunite v Maďarsku.

Matica slovenská dlhodobo spolupracuje so Slovákami žijúcimi v zahraničí, pričom jej ústredným pracoviskom v tejto oblasti je **Krajanské múzeum Matice slovenskej** (ďalej len „KM MS“). Toto spadá podľa stanov MS medzi vedecké pracoviská, je klasifikované ako ústredné pracovisko pre styk a spoluprácu so slovenským zahraničím a slovanskými Maticami. Jeho činnosť možno rozdeliť do viacerých oblastí.

V oblasti vedy KM MS zostavilo v roku 2013 jubilejnú ročenku Slováci v zahraničí (č. 30), do ktorej prispeli autori z krajín: Slovensko, Cyprus, Taliansko, Maďarsko, Rumunsko, Poľsko, Chorvátsko, Srbsko.

KM MS spoluorganizovalo Medzinárodnú vedeckú konferenciu – samostatný blok Slováci v zahraničí a MS (príspevky od 22 autorov z Európy, Ameriky i Ázie), zorganizovalo 2. Európsky kongres Matic slovanských národov (zástupcovia z ôsmich krajín sveta). Pracovníci KM MS publikovali viaceré štúdie v zborníkoch, vystúpili so svojimi príspevkami na medzinárodných konferenciách. Počas roku 2013 vyšli články z pera KM MS v cca 20

časopisov pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Podrobnejšie o vedeckej činnosti v KM MS informuje ročenka Slováci v zahraničí č. 30.

V oblasti archívnej činnosti, akvizície fondov a knižnice KM MS, výpožičiek a konzultačných služieb nanovo za rok 2012 a 2013 preregistrovali približne 20 000 položiek. Do knižnice KM MS od začiatku roku 2013 pribudlo 986 knižničných prírastkov, medzi archívne materiály bolo prijatých počas roku 2013 viac ako 1000 dokumentov. V spolupráci s Metodickým centrom UMB došlo k zdigitalizovaniu vybraného audiovizuálneho materiálu z fondov KM MS.

V oblasti stykovej činnosti s krajanmi a iných príbuzných činností sa rozvíjali kontakty najmä na slovenskej pôde. Bola rozšírená databáza kontaktov slovenských zahraničných škôl a aktualizovaná databáza kontaktov na predstaviteľov slovanských matíc.

V roku 2013 zarezonovalo najmä matičné Svetové stretnutie Slovákov v Košiciach, kde vystúpilo 9 krajaných folklórnych súborov.

Evanjelická cirkev augsburského vyznania

Evanjelická cirkev augsburského vyznania (ďalej len „ECAV“) na Slovensku sa v priebehu celého roka naďalej usilovala o udržiavanie kontaktov s našimi krajanmi zo zahraničia a o rozvoj dobrých partnerských vzťahov s evanjelickými cirkvami v zahraničí.

V nadväznosti na III. konferenciu slovenských evanjelikov žijúcich v zahraničí, ktorá sa konala v roku 2012, bol začiatkom roka 2013 účastníkom konferencie distribuovaný zborník. Zborník vydal Slovenský evanjelický luteránsky seniorát v Rumunsku s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí pod názvom *Vízia do budúcnosti. Vieme, ako a komu odovzdáme štafetu?*

Na misijnú činnosť medzi rodákmi v Srbsku, Maďarsku, Chorvátsku a Česku bol venovaný výťažok z ofery - dobrovoľnej finančnej zbierky, na ktorej sa podieľali účastníci III. evanjelických cirkevných dní v Lučenci.

ECAV Slovenským evanjelickým cirkevným zborom v zahraničí v roku 2013 pravidelne posielala evanjelickú tlač: týždenník *Evanjelický posol spod Tatier*, mesačník *Cirkevné listy*, štvrťročník pre ev. a. v. kňazov *Služba slova*, ako aj mesačník pre deti *Dúha*. Evanjelikom v niektorých cirkevných zboroch v zahraničí (Ilok, Budapešť, Nadlak) poskytla bohoslužobné knihy, učebnice náboženstva a inú literatúru.

V roku 2013 generálny biskup ECAV na Slovensku Miloš Klátik, resp. aj ďalší zástupcovia cirkvi uskutočnili niekoľko návštev v partnerských cirkvách v zahraničí a, naopak, niekoľko návštev zo zahraničia navštívilo Slovensko. Generálny biskup v marci 2013 prijal potomkov slovenských vystaľovalcov do Argentíny.

V roku 2013 evanjelici z Veľkého Krtíša navštívili Slovenský evanjelický luteránsky cirkevný zbor v Nadlaku (Rumunsko), s ktorým udržiavajú priateľské kontakty už trinásť rokov; mládežníci z Púchova sa zúčastnili na 30. stretnutí evanjelickej mládeže Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Srbsku v Starej Pazove.

Naši krajanovia zo zahraničia v rámci partnerských kontaktov prichádzajú na návštevy do krajiny svojich predkov. Tak napríklad evanjelici z evanjelického cirkevného zboru v Pivnici (Srbsko) navštívili cirkevné zbory Podlužany, Bánovce-Homé Ozorovce, Uhrovec a Kšinná; evanjelici z cirkevného zboru v Kulpíne (Srbsko) navštívili cirkevný zbor v Púchove a potom aj v Senici, kde teraz pôsobí ich bývalý farár Juraj Šefčík, ako aj Brezovú pod Bradlom a Košariská.

Významné aktivity vyvíja evanjelický cirkevný zbor v Podlužanoch, ktorý aj v roku 2013 pokračoval v projekte vzájomnej spolupráce a evanjelizácie detí. Pripravil pre deti z náhradných rodín zo Srbska týždňový letný tábor v Račkovej doline, na ktorom sa postaral o 47 účastníkov zo Srbska. Aj v roku 2013 zorganizovali prípravu vianočných balíčkov pre deti

v náhradných, ohrozených a sociálne slabých rodinách v Kovačici (Srbsko); v spolupráci s našimi cirkevnými zbormi Kalná nad Hronom, Trenčianske Stankovce, Topoľčany, Lubina, Slatina nad Bebravou a Uhrovec im doručili 250 balíkov, ktoré deťom spríjemnili vianočné sviatky.

Obojstranné kontakty s rodákmi v zahraničí (USA, Slovinsko) udržiava okrem iných aj Stredisko evanjelickej diakonie v Košeci a cirkevný zbor v Považskej Bystrici.

V decembri 2013 sa generálny biskup Miloš Klátik zúčastnil na konferencii Svetového združenia Slovákov v zahraničí, ktorá sa konala v Bratislave. Generálny biskup pozdravil účastníkov konferencie aj ako predseda Ekumenickej rady cirkví v SR a poslušil duchovným príhovorom.

V decembri 2013 sa na Generálnom biskupskom úrade ECAV na Slovensku v Bratislave uskutočnili koordinačné rozhovory s predstaviteľmi slovenských evanjelikov v Chorvátsku, Srbsku a Maďarsku ohľadom príprav na založenie Asociácie slovenských evanjelických cirkví (ASEC) ako záujmového združenia právnických osôb - ev. a. v. cirkví a cirkevnoorganizačných jednotiek ev. a. v. cirkví, so sídlom v Novom sade v Srbsku.

Potomkovia našich rodákov žijú aj v USA. Niektorí z nich sa dostanú na Slovensko ako lektori na slovenských evanjelických cirkevných školách v spolupráci ECAV s Evanjelickou luteránskou cirkvou v Amerike. V auguste 2013 pre nich pripravili prípravný orientačný týždeň v Bratislave, na ktorom im poskytli potrebné informácie o našej republike i o cirkvi. Dvaja slovenskí študenti strávili tri mesiace v letnom biblickom tábore v USA.

V rámci spolupráce s Luteránskou cirkvou Missouriska synoda pokračujú kontakty so Saint Paul Lutheran High School, Concordia, Missouri, USA, ktorá na školský rok 2013/2014 ponúkla čiastočné štipendium niekoľkým našim študentom.

Katolícka cirkev – bratislavská arcidiecéza

Bratislavská arcidiecéza sa v priebehu roku 2013 venovala pastoračným aktivitám vykonaných z poverenia Konferencie biskupov Slovenska. Jedná sa prevažne o pastoračné návštevy zamerané na osobné spoznávanie Slovenských katolíckych misií, za účelom oboznámenia sa s vykonávanou pastoráciou správcov týchto centier a tiež na spoznanie slovenských komunit žijúcich v zahraničí. Pastoračné misie sa realizovali v Zurichu, Dubline, Bruseli, Ríme, Londýne, Paríži, v USA a Kanade.

1.2.4. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Z hľadiska rezortu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVaR SR“) v kontexte výkonu štátnej politiky SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí je dôležité uzatváranie bilaterálnych zmlúv, a to zmluvy za oblasť sociálneho zabezpečenia a zmluvy, resp. dohody za oblasť zamestnávania občanov. SR má uzavretých cca 40 dvojstranných zmlúv v oblasti sociálneho zabezpečenia a vzájomného zamestnávania.

V roku 2013 MPSVaR SR neuzatvorilo žiadnu novú bilaterálnu zmluvu.

1.2.5. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Slovenský národný archív vybavil niekoľko stoviek žiadostí fyzických osôb o vyhľadanie archívnych dokumentov týkajúcich sa najmä otázok štátneho občianstva a národnosti, najmä občanov Ukrajiny (z územia bývalej Podkarpatskej Rusi), Izraela a USA, v menšej miere sa ich žiadosti týkali aj genealogického výskumu a ďalších príbuzných historických tém. Mnohé žiadosti sa opakovali, respektíve žiadatelia požadovali viacero

druhov dokumentov, čím sa znásobovala náročnosť na administratívne vybavenie a časový horizont vybavenia žiadosti jedného občana či inštitúcie.

V roku 2013 archív pokračoval v sprístupňovacích prácach rozsiahleho archívneho fondu Osídľovacieho úrad pre Slovensko, (1945-1950), (časť kartotéka reemigrantských legitimácií, administratívne spisy) ktorý je významným zdrojom informácií o zahraničných Slovákoch, ktorí sa po roku 1945 (tzv. výmena obyvateľstva) vrátili do Československa.

1.2.6. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

V roku 2013 bolo plnenie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov v zahraničí v oblastiach, ktoré sú vo vecnej pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“) zamerané na oblasť poštových služieb.

Pri príležitosti 100. výročia narodenia bola dňa 28. júna 2013 vydaná poštová známka Gorazdovi Zvonickému, básnikovi, prekladateľovi, pedagógovi, kňazovi a misionárovi, ktorý žil v exile, v Taliansku a Argentíne. Ďalej v roku 2013 bola dňa 2. augusta 2013 vydaná poštová známka venovaná 150. výročiu Matice slovenskej.

V roku 2013 MDVRR SR a Slovenská pošta, a. s., podporili aktivity Zväzu slovenských filatelistov, ktorý usporiadal pri príležitosti 20. výročia slovenskej známkovej tvorby v spolupráci s partnerskými zväzmi a Slovákami žijúcimi v zahraničí propagačné filatelistické výstavy, a to v Báčskom Petrovci, Békešskej Cabe a Krakove.

1.2.7. Vyššie územné celky

Vyššie územné celky (ďalej len „VÚC“) nemajú povinnosti v oblasti štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí vyplývajúce zo zákona. Potešujúcim faktom však je, že všetky VÚC sa vo väčšej alebo menšej miere v rámci svojej pôsobnosti zapájajú do aktivít smerujúcich k podpore a k spolupráci s krajanmi. Úroveň kontaktov je rôzna od dvojstranných zmlúv o spolupráci, príp. cezhraničnej spolupráci s partnerskými regiónmi so slovenským obyvateľstvom až po zmluvné alebo neformálne kontakty na úrovni obcí.

ÚSZZ niektoré projekty priamo podporuje na základe žiadosti o dotáciu na projekt od žiadateľa z krajského prostredia, niektoré projekty úrad iba eviduje na základe informácií od VÚC príp. od ich organizácií.

ÚSZZ oceňuje fakt, že do vyhodnotenia aktivít na podporu Slovákov žijúcich v zahraničí za rok 2013 sa zapojili všetky VÚC na Slovensku.

Bratislavský samosprávny kraj (ďalej len „BSK“)

Medzi oblasti podpory Slovákov žijúcich v zahraničí patrí predovšetkým nadväzovanie kontaktov s vybranými územnými samosprávami, na ktorých území žijú komunity Slovákov. Príkladom môže byť spolupráca a udržiavanie kontaktov s Autonómnou Pokrajinou Vojvodina, s ktorou BSK v roku 2011 podpísal dohodu o spolupráci.

BSK v uplynulom roku obnovil tiež spoluprácu s chorvátskymi župami, konkrétne s Varaždínskou a Záhrebskou župou, na ktorých území sa nachádzajú aj slovenské komunity.

V marci 2013 sa BSK zapojil do akcie Argentínske slovenské návraty. Súčasťou bohatého programu návštevy bolo aj spoznávanie hlavného mesta. BSK pomohol logistickým zabezpečením programu návštevy v hlavnom meste. Pod záštitou bývalej poslankyne Zastupiteľstva BSK pani Kyrinovičovej zorganizoval obed pre návštevníkov.

Banskobystrický samosprávny kraj (ďalej len „BBSK“)

BBSK sa zapája do aktivít so Slováckmi žijúcimi v zahraničí predovšetkým prostredníctvom kultúrnych inštitúcií, ktoré má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti.

Spolupráca sa realizuje hosťovaním kultúrnych telies, najmä folklórnych súborov a divadiel u zahraničných Slovákov a hosťovaním ich súborov na významných festivaloch v kraji, ako aj poskytovaním metodických i propagačných materiálov o kraji a kultúre BBSK kultúrnym spolkom Slovákov v zahraničí.

Najrozšírenejšia je cezhraničná spolupráca kultúrnych inštitúcií z okresu Lučenec so slovenskou menšinou v Maďarsku, resp. Zväzom Slovákov v Maďarsku. Dobrá spolupráca je s Novohradskou župnou slovenskou národnou samosprávou a organizáciami, ktoré riadi Kultúrne stredisko pri Župnej knižnici Bálinta Balasiho v Šalgotárjáne.

Novohradské osvetové stredisko v Lučenci organizátorský pôsobí pri zabezpečovaní kultúrnych aktivít pre Slovákov v Maďarsku, pomáha metodicky i materiálne, poskytuje slovenské knihy a diplomy súťažiacim. K podujatiam, na ktorých participuje patria Rečňovanky - prednes detí v slovenskom jazyku, Spievanky - ľudový spev detí v slovenskom jazyku, Medzinárodný novohradský folklórny festival - s medzinárodnou účasťou a silným zastúpením domácich folklórnych súborov a skupín.

Novohradská knižnica v Lučenci v roku 2013 zrealizovala v Šalgotárjáne Jesenné knižničné dni - U susedov, s výstavou o histórii mesta Lučenec s významnými pamiatkami, osobnosťami, kultúrou a o súčasnom živote ľudí v meste.

Nitriansky samosprávny kraj (ďalej len „NSK“)

Podpora slovenských menšín v zahraničí zo strany NSK je jednou z priorit samosprávneho kraja. Pomoc a podporu Slovákom žijúcim v zahraničí zameriava predovšetkým na oblasť kultúry, školstva a vzdelávania. Odbor školstva a kultúry organizoval výmenné stáže detí a rôzne športové podujatia.

Osvetové strediská v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK spolupracujú s organizáciami v Komárom-Ostrihomskej župe, pričom na podujatiach sa zúčastňujú aj Slováci žijúci v tejto župe.

Mesto Nitra dlhodobo spolupracuje s Báčskym Petrovcom v Srbsku a každoročne ho navštevuje delegácia z Nitry.

Trenčiansky samosprávny kraj (ďalej len „TNSK“)

TNSK prispel organizačne a finančne k zabezpečeniu akcie Argentínske slovenské návraty. Skupina krajanov navštívila mohylu nášho národného hrdinu na Bradle. V Košariskách, rodnej obci M.R.Štefánika, prijala skupinu starostka obce p. Anna Abramovičová. Večer 4.marca 2014 sa uskutočnilo stretnutie občanov Valaskej Belej s príbuznými, ktorí zavítali do rodiska svojich starých rodičov a prarodičov.

V rámci TNSK existujú čulé kontakty s krajanmi na úrovni miest a obcí. Mesto **Myjava** má dlhoročnú spoluprácu s miestnym spoločenstvom Jánošík vo **Vojvodine**. V roku 2013 sa predstavitelia mesta zúčastnili slávnosti pri príležitosti založenia spoločenstva. Mesto Myjava poskytlo finančný príspevok na vydanie publikácie „Prečo si sa mladá vydávala“ a zároveň podporilo investíciu výmenu okien a dverí na miestnej škole, kde sa vyučuje slovenský jazyk.

Mesto **Partizánske** spolupracuje so slovenskou samosprávou v **Mlynkoch** v Maďarsku. V r. 2013 sa delegácia mesta zúčastnila Šiškového festivalu, výstupu na Piliš a na oslavách 75. výročia vzniku mesta Partizánske sa zúčastnili Slováci z Mlynkov.

V roku 2013 sa delegácia z mesta **Prievidza** zúčastnila na manifestácii "Slováci - Slovákom" na základe pozvania pobočky Matice slovenskej v meste **Jaksic v Požecko-slavónskej župe**.

Mesto **Trenčín** **udržiava kontakty** s Békešskou Čabou. **Nové Mesto nad Váhom** hosťovalo Slovákov zo srbskej Vojvodiny z Kysáča, Kulpína a Starej Pazovy na Festivale Aničky Jurkovičovej.

Novomestskí divadelníci, konkrétne Divadielko galéria (DG), má družbu s ochotníkmi z Kysáča. V ostatných rokoch DG každoročne svojím predstavením otvára srbský festival Zlatá brána a v rámci toho vystupuje vo viacerých mestách Srbska.

Spoluprácu so Slovákami žijúcimi v zahraničí rozvíja aj **Základná škola Ul. odborárska** v Novom Meste nad Váhom so Základnou školou v meste Derna, župa Bihor – Rumunsko.

Mesto Púchov si pripomenulo 770. výročie prvej písomnej zmienky o Púchove a pri tejto príležitosti zorganizovalo „Dni mesta Púchov“, v rámci ktorých predstavitelia mesta prijali delegácie z družobných miest, aj z obce **Stará Pazova**. Osobitnú kapitolu tvorí spolupráca a družba súborov s Divadlom Vladimíra Hurbana Vladimírova zo Starej Pazovy. Na začiatku 80-tych rokov vznikli prvé kontakty s Dolnozemskými Slovákami vo vtedajšej Juhoslávii a vzájomné hosťovania súborov prebiehajú s prestávkami až doteraz.

Trnavský samosprávny kraj (ďalej len „TTSK“)

TTSK venuje Slovákom žijúcim v zahraničí nemalú pozornosť, keďže ich považuje za integrálnu súčasť Slovenska.

V roku 2013 sa v pôsobnosti TTSK zorganizovali početné aktivity so zameraním na prípadne s účasťou Slovákov žijúcich v zahraničí. Spolupráca medzi organizáciami v pôsobnosti TTSK a krajanmi sa rozvíja predovšetkým v oblasti kultúry, umenia, ľudovej tvorivosti a športu. Do aktivít organizovaných TTSK sa zapojili krajanovia z Čiech, Rakúska, Chorvátska, Maďarska, USA, Kanady, Švajčiarska a Srbska.

Divadlo Jána Palárika v Trnave pripravilo štyri predstavenia a tvorivé dielne pre deti do 5 rokov s účasťou detí Slovákov žijúcich v zahraničí. Divadlo úzko spolupracuje s predstaviteľmi Slovenskej samosprávy VI. Obvodu v Budapešti pri príprave dvojjazyčného vydania Palárikových hier. Galantská knižnica a Záhorská knižnica v Senci pravidelne organizujú zbierky kníh určených pre slovenské deti v Maďarsku a v Srbsku. Tradíciou sa už stala účasť slovenských detí z Nového Sadu na výtvarnej súťaži pre deti z predškolských zariadení Žitnoostrovne pastelky.

Žilinský samosprávny kraj (ďalej len „ŽSK“)

ŽSK dlhodobo podporuje a rozvíja spoluprácu so Slovákami žijúcimi v zahraničí v oblasti školstva, kultúry a cestovného ruchu.

ŽSK sa priamo angažoval v akcii Argentínske slovenské návraty. Krajanovia z Argentíny navštívili Čičmany, múzea v Žiline, Oravský hrad, expozíciu Oravského múzea P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, orloj v Starej Bystrici, Liptovské múzeum v Ružomberku, mesto Martin a Vysoké Tatry. Akcia bola finančne zabezpečená z rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja.

V oblasti školstva a športu ŽSK zorganizoval Odborný seminár pre učiteľov slovenského jazyka, literatúry, dejepisu a občianskej náuky zo zahraničia a iné aktivity smerujúce k zapojeniu krajanov do projektov EÚ vrátane cezhraničnej spolupráce.

V oblasti kultúry sú aktívne mnohé inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, spomenieme iba hlavné ako Kysucké múzeum v Čadci, Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, Turčianska galéria v Martine, Kysucká knižnica v Čadci,

Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne, Slovenské komorné divadlo Martin, Turčianska knižnica v Martine, Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne, Kysucké kultúrne stredisko v Čadci a plánuje sa zapojiť Liptovské múzeum v Ružomberku. Všetky tieto inštitúcie realizujú projekty, do ktorých sú zapojení naši krajanovia zo zahraničia.

Prešovský samosprávny kraj (ďalej len „PSK“)

PSK spolupracuje so Slovákami žijúcim v zahraničí prostredníctvom kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK.

Príkladom sú **Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou**, ktoré v roku 2013 pokračovalo v dlhoročnej spolupráci so Slovákami žijúcimi v Repašskej Hute v Maďarsku a to formou poskytnutia materiálov a pomocou pri organizovaní osláv výročia FS Veľká Bukovinka, a **Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom**, ktoré dlhodobo spolupracuje s Asociáciou Čechov a Slovákov vo Francúzsku – AOTS Paríž. Folklórny súbor Chemlon Humenné aktívne pomáha krajanovému súboru Nádeje Paríž, ktorého zriaďovateľom je uvedená asociácia AOTS Paríž.

Košický samosprávny kraj (ďalej len „KSK“)

KSK v roku 2013 realizoval viaceré cezhraničné aktivity, ktoré sa týkali aj Slovákov žijúcich v daných oblastiach, ako napr. v Ubli sa uskutočnil **Deň priateľstva 2013 – Deň dobrosusedstva**.

Od roku 2005 sa organizuje v Slovenskom Novom Meste podujatie - Tokaj v Európe a Dedovizeň - festival Slovákov žijúcich v zahraničí. Organizátori, obec Slovenské Nové Mesto, Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove a Matica slovenská pripravili pre návštevníkov bohatú programovú ponuku a množstvo rôznych sprievodných podujatí v obci i amfiteátri.

Dedovizeň - festival Slovákov žijúcich v zahraničí, hlavný program ponúka možnosť prezentovať zvyky Slovákov, ktorí sa v zahraničí hrdo hlásia ku krajine svojich predkov. Pozvanie prijali súbory: Holubička zo Srbska, Zelený Javor z Poľska a z Maďarska citarová skupina Žlté drozdy, Rozmarín a Nemzetiségi Asszonykórus

Záver

ÚSZZ splnil všetky úlohy týkajúce sa rozvoja a uchovávanía jazykovej, kultúrnej a národnej identity slovenských národnostných menšín a komunit, ako aj ďalšie úlohy v rozsahu svojej pôsobnosti určenej zákonom. Zároveň môžeme konštatovať, že sa podarilo vo väčšej miere pritiahnúť k spolupráci s krajanmi inštitúcie a organizácie, ktorým priamo zo zákona nevyplývajú žiadne úlohy v tejto oblasti.

Na základe relevantných politických predpokladov, ale aj ekonomických a organizačných nástrojov ÚSZZ v spolupráci s krajanovými organizáciami, partnerskými rezortmi a inštitúciami naplnil požadované zámery v oblasti kultúry krajanov, školstva, výchovy a vzdelávania, vedy a výskumu, informatiky a médií.

ÚSZZ zaviedol elektronický systém evidencie žiadostí o podporu projektov a zjednodušil dotačný systém finančnej podpory projektov krajanov a v spolupráci s MZVaEZ SR zintenzívnil komunikáciu s krajanovými organizáciami a spolkami po celom svete.

ÚSZZ zlepšil komunikáciu navonok, propagáciu činnosti úradu a spoluprácu s mediálnou sférou.

Organizovaním rôznych podujatí krajanov na Slovensku z oblasti kultúry a umenia boli postupne sprístupňované kultúrne hodnoty zahraničných Slovákov do kontextu slovenskej kultúry.

Plnením zámerov štátnej politiky v roku 2013 boli vytvorené priaznivé predpoklady pre pôsobenie ÚSŽZ v roku 2014 a pre formuláciu konkrétnych plánov činnosti na rok 2015.

2. Návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2015

2.1. Hlavné úlohy výkonu štátnej politiky na rok 2015 zabezpečované Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Predložený návrh hlavných úloh vychádza zo zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov a z Konceptie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015, pričom je v súlade s programovým vyhlásením vlády, koncepciou zahraničnej politiky Slovenskej republiky do roku 2015 a s odporúčaniami Európskej únie a Rady Európy v otázkach politiky k európskym diaspóram. ÚSŽZ pri plánovaní svojich úloh berie do úvahy aj odporúčania stálej konferencie z roku 2012.

Zámery a úlohy úradu na rok 2015 zachovávajú kontinuitu plnenia strednodobých a dlhodobých úloh ÚSŽZ a sú formulované na základe priebežného vyhodnocovania a kontroly plnenia úloh z predchádzajúceho obdobia.

Ťažiskom činnosti úradu zostáva zabezpečovanie štátnej finančnej podpory slovenských národnostných menšín a slovenských komunit (monitorovanie a vyhodnocovanie podporených projektov, ich vyúčtovania), zabezpečovanie procesu vydávania osvedčení, pokračovanie odborných analytických prác vo všetkých segmentoch činnosti ÚSŽZ, vypracovávanie správ a expertíznych podkladov, spolupráca s partnermi doma a v zahraničí.

2.1.1. Referenčný rámec výkonu štátnej politiky na rok 2015

V procese tvorby a rozvoja jazykovej a národnej identity na individuálnej a spoločenskej úrovni krajanov v zahraničí ÚSŽZ podporí slovenské národnostné menšiny a slovenské komunity v rámci projektov.

ÚSŽZ bude podporovať ochranu kultúrneho dedičstva, podporovať vedeckovýskumné činnosti, rozvoj muzeálnych a archivačných prác, kontinuitu projektu Múzea vojvodinských Slovákov, Pamätného domu Martina Jonáša, digitalizáciu databáz, periodickej a neperiodickej tlače, digitalizáciu krajských zbierkových fondov a pozostalostí.

Školstvo a vzdelávanie

Výchova a vzdelávanie predstavuje spolu s kultúrou a kultúrnym životom kľúčovú sféru pri tvorbe, generačnom prenose, rozvoji a uchovávaní jazykovej, kultúrnej a národnej identity Slovákov žijúcich v zahraničí.

ÚSŽZ sa bude aj naďalej podieľať na výkone štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí v oblasti školstva a vzdelávania krajanov a v spolupráci s MŠVVaŠ SR riešiť sporné otázky a problémy s cieľom vytvoriť lepšie podmienky pre skvalitnenie slovenského školstva a vzdelávania Slovákov žijúcich v zahraničí.

ÚSŽZ plánuje v roku 2015 zorganizovať zasadnutia oboch sekcií Komisie pre školstvo a vzdelávanie: jedno zasadnutie Sekcie pre západnú Európu a zámorie a dve zasadnutia Sekcie pre strednú, južnú a východnú Európu).

ÚSŽZ bude pokračovať v aktivitách z roku 2013, predovšetkým dopĺňovaním slovacík formou povinného výtlaku, kúpy a možných knižných darov pre Slovákov žijúcich v zahraničí, bude poskytovať konzultačné služby záujemcom z oblasti spoločenskovedného výskumu, akademických kruhov, ako aj z radov študentov. Jedným zo zámerov je aj pokračovať v spolupráci s krajaňskými knižnicami v zahraničí, so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, s Univerzitnou knižnicou v Bratislave, so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici, so Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach i s univerzitnými a regionálnymi knižnicami na Slovensku.

Spolupráca s cirkvami

Historicky významnú úlohu v starostlivosti o krajanov v zahraničí zohrávalo pôsobenie cirkví, a to katolíckych misií, cirkevných zborov Evanjelickej cirkvi a. v. v prostredí dolnozemskej Slovákov, ako aj v USA, Kanade a Austrálii. Významné bolo pôsobenie gréckokatolíckej cirkvi medzi krajanmi v USA a Kanade.

ÚSŽZ s potešením konštatuje, že všetky tri spomenuté cirkvi spolupracujú s úradom a očakávame, že i v roku 2015 bude prebiehať koordinácia činností v oblasti duchovného života a duchovných potrieb krajanov s hlavnými cirkvami.

Úrad bude v roku 2015 spolupracovať s katolíckou cirkvou na projekte misie mladých katolíkov ku krajanom. Prvou krajinou pôsobenia mladých katolíkov medzi krajanmi má byť Rumunsko a potom majú nasledovať ďalšie krajiny, v ktorých žijú naši krajanovia katolíckeho vyznania.

Koncepcia štátnej politiky

Pod vplyvom dynamických zmien determinovaných globalizáciou, silnou migráciou v rámci Európskej únie, ale aj politických a spoločenských zmien v krajinách strednej a východnej Európy, v ktorých žijú početné historické slovenské národnostné menšiny, úrad predloží na schválenie v roku 2015 novú Koncepciu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí do roku 2020.

Nová koncepcia zohľadní výsledky analýzy vyžiadanych podkladov od krajaňských organizácií a ZÚ SR pôsobiacich v krajinách so slovenskou krajaňskou komunitou, podnety a stanoviská zaslané z jednotlivých rezortov, inštitúcií, samosprávnych krajov, smernice a dokumenty EÚ, informácie získané z prostredia tretieho sektora a od významných osobností z krajaňského prostredia.

2.1.2. Rozpočtové prostriedky na rok 2015

Celkový objem rozpočtových prostriedkov ÚSŽZ pre rok 2015 je schválený vo výške 1 455 119 €. Rozpis je uvedený v tabuľke:

		Ekonomická klasifikácia	Popis	Výdavky (€)
1		610	Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnanie	224 183,00
2		620	Poistné a príspevok do poisťovní	74 367,00
3	1+2		Osobné výdavky spolu	298 550,00
4		630	Tovary a služby spolu	331 553,00
5			Tovary a služby spolu	331 553,00

6		642013	Na odchodné	1 700,00
7		642015	Na odchodné	3 400,00
8		649002	Transfery do zahraničia – jednotlivci a právnickej osobe inej ako medzinárodná organizácia	819 916,00
9	6+7+8	640	Bežné transfery spolu	825 016,00
10		725	Obstarávanie kapitálových aktivít	0,00
11		700	Obstarávanie kapitálových aktivít spolu	0,00
12	3+5+9+11		SPOLU na rok 2015	1 455 119,00

2.1.3. Oblasti štátnej podpory Slovákov žijúcich v zahraničí.

Zabezpečenie výkonu štátnej podpory Slovákov žijúcich v zahraničí v roku 2015 by si vyžadovalo dodržanie pridelovania zákonom určeného objemu finančných prostriedkov ÚSZZ pre dotačný systém zabezpečujúci rozvojové potreby Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj pridelenie zdrojov na plnenie medzinárodných záväzkov SR. V praxi to znamená splniť nasledovné požiadavky:

- v zmysle uznesenia vlády č. 625 zo 17. septembra 2008 zabezpečiť pridelenie finančných prostriedkov na dotácie v celkovej výške 1 327 756,75 eur;
- v zmysle uznesenia vlády č. 487 z 26. mája 2004 zabezpečiť finančné prostriedky vo výške 99 581,00 eur na plnenie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti vzdelávania a kultúry;
- v rámci dotačného systému finančne podporovať v r. 2015 oblasti vymedzené zákonom (vzdelávanie, veda a výskum, kultúru, informačnú oblasť, oblasť médií).

ÚSZZ dokáže garantovať naplnenie tretej z uvedených požiadaviek, garantovanie prvých dvoch však nie je v jeho právomoci. Za účelom naplnenia tretej požiadavky bude úrad v roku 2015:

- dôsledne sledovať a vyhodnocovať účelovosť a efektívnosť používania účelovo viazaných prostriedkov na podporu projektov a na základe analýzy vyhodnotenia činnosti elektronického systému podávania žiadostí o podporu projektov bude modernizovať a zjednodušovať proces administrovania dotácií,
- priebežne monitorovať a aktualizovať poznatky o stave, potrebách a záujmoch slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe a slovenských komunit vo svete s cieľom určiť priority a aktualizovať smery podpory projektov a zámerov krajanov,
- v krajinách s autochtónnou slovenskou menšinou v spolupráci s krajaňskými organizáciami iniciovať spracovanie vyhodnotenia vzťahu medzi výškou a štruktúrou podpory národnostnej menšiny s asimilačnými ukazovateľmi v strednodobých časových odstupoch vrátane údajov o počtoch prihlásených osôb k slovenskej národnosti,
- v záujme zefektívnenia finančnej podpory a vychádzajúc z návrhu novej koncepcie vypracovať návrh programových modelov, organizačných foriem, metód, vzorových aktivít a podujatí, ktoré budú viazané na reálne potreby krajanov vo vzťahu k hlavným cieľom štátnej politiky, napríklad spomalenie asimilácie, zvyšovanie počtu žiakov na národnostných školách a podobne,
- spracovávať meniace sa údaje o reálnych proporciách počtov slovenských žiakov s počtom žiakov majoritného národa na základných a hlavne na stredných slovenských

školách (gymnáziá, lýceá) a vypracovať prognózy zameranosti a účelovosti financovania a podpory týchto škôl (napr. závislosť podpory vo vzťahu k počtu slovenských žiakov).

Zároveň bude úrad:

Priebežne monitorovať podmienky a informácie o implementácii právnych noriem Rady Európy a EÚ vo vzťahu k slovenským národnostným menšinám v strednej a východnej Európe a vo vzťahu k krajským komunitám v západnej Európe.

Zameriť sa na prípravu programov a projektov podpory slovenských krajanov s možnosťou ich spolufinancovania eurofondmi.

Venovať pozornosť priebežnému a systematickému vyhodnocovaniu expertíznych situačných správ štátov, v ktorých žijú Slováci.

Spolupracovať s cirkevnými organizáciami a zahraničnými misiami pôsobiacimi v krajskom prostredí na vyššej úrovni adresnosti finančnej podpory projektov.

Trvale venovať pozornosť pri podpore programov a projektov s významným prínosom k ochrane hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva Slovákov žijúcich v zahraničí, ktoré je súčasťou kultúrnych hodnôt slovenského národa.

Podporovať projekty orientované na populáciu detí a mládeže s dominantným zameraním na jazykovú identitu, školstvo a kultúrne aktivity s cieľom uchovať a rozvíjať slovenské autochtónne spoločenstvá a uspokojovať kultúrne potreby slovenských komunít.

Podporovať projekty na prehĺbenie vzťahov medzi Slovenskou republikou a Slováckmi žijúcimi v zahraničí.

Podporovať informatizáciu s cieľom vytvoriť lepšie predpoklady pre komunikáciu a spoluprácu medzi úradom a krajanmi, ako aj medzi krajanmi po celom svete.

Všeobecne budú preferované projekty s dlhodobjším účinkom.

2.1.4. Udeľovanie osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí a legislatívna agenda

ÚSZZ bude v roku 2015 v rámci rozhodovania v konaní o vydaní osvedčenia a v súvislosti s uvedenou agendou spolupracovať s príslušnými útvarmi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, o. i. s Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru MV SR a Kriministickým a expertíznym ústavom Policajného zboru Slovenskej republiky (preverovanie žiadateľov o vydanie osvedčenia, informovanie o vydaných, zneplatnených a odňatých osvedčeniach, o udelení pobytu, zrušení pobytu na území Slovenskej republiky, o vyhostených osobách – držiteľoch osvedčenia a pod).

ÚSZZ v priebehu roka vyhodnotí doterajšie skúsenosti z realizácie agendy udeľovania osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí a zapracuje ich do pripravovaného nového zákona o Slovákoch žijúcich v zahraničí.

2.1.5. Spolupráca s ministerstvami a koordinačné funkcie ÚSZZ

Prechod ÚSZZ pod politickú gesciu MZVaEZ SR umožňuje úradu formulovať adresnejšie požiadavky vo vzťahu k ZÚ, týkajúcich sa potrebných informácií, podkladov a stanovísk o Slovákoch žijúcich v danej krajine, o ich organizáciách a aktivitách. Pre skvalitnenie a zvýšenie transparentnosti dotačnej podpory Slovákov v jednotlivých krajinách bude ÚSZZ vyžadovať objektívne informácie napríklad o formách a zdrojoch financovania činnosti záujmových spolkov a organizácií krajanov v štáte pôsobenia ZÚ. Zvýši sa tým

transparentnosť a adresnosť poskytovania štátnych dotácií, pričom sa zamedzí zneužívaniu dotácií a skresľovaniu ich vyúčtovania.

Pozornosť bude ÚSŽZ venovať v spolupráci s MZVaEZ SR aj kategórii tzv. „zahraničných Európanov“, t. j. novo sa formujúcim spoločenstvám Slovákov dlhodobo pracujúcich a žijúcich v štátoch Európskej únie, osobitne v destináciách s najväčšou koncentráciou so špecifickými potrebami v oblasti vzdelávania svojich detí a mládeže.

Dôležitou spoločnou úlohou bude posilňovanie obojstranne prospešných vzťahov a spolupráce aj v oblasti prezentácie Slovenska, pri udržiavaní a rozvoji národnej identity Slovákov v zahraničí a budovaní „mostov spolupráce“ vo vzájomných vzťahoch Slovenska s krajinami, v ktorých Slováci našli svoj nový domov.

ÚSŽZ bude aj naďalej v r. 2015 rozvíjať úzku spoluprácu a koordinovať podporu krajských spoločenstiev vo svete s MŠVVaŠ SR, ktoré plní nenahraditeľnú funkciu voči krajanom v oblasti podpory slovenského školstva v zahraničí, prípravy budúcich pedagógov slovenských národnostných škôl a zvyšovania kvalifikácie aktívnych pedagógov a v neposlednom rade poskytovaním štipendií vlády SR Slovákom žijúcim v zahraničí. Úrad sa bude naďalej aktívne podieľať na činnosti Medzirezortnej komisie pre schvaľovanie štipendií vlády Slovenskej republiky pre rozvojové krajiny a pre našich krajanov v zahraničí.

Osvedčená spolupráca bude rozvíjaná aj pri zabezpečovaní účasti krajanov na letnej škole slovenského jazyka a kultúry – Studia Academica Slovaca, ďalej pri podpore účasti detí a mládeže na jazykových, záujmových, vzdelávacích pobytoch a obľúbených školách v prírode.

Úrad nebude priamo participovať na činnosti Medzirezortnej komisie pre výber lektorov a učiteľov slovenského jazyka v zahraničí, ale bude participovať a venovať optimálnu pozornosť otázke výberu relevantných destinácií, do ktorých sú učitelia vysielaní.

Zvýšenú pozornosť bude ÚSŽZ venovať výberu a návrhu osobností, resp. kolektívov na udeľovanie štátnych vyznamenaní a ocenení (plakety ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Medzinárodnej ceny Slovenskej akadémie vied, ceny ministra kultúry, najvyššieho štátneho vyznamenania prezidenta republiky a podobne).

ÚSŽZ bude v spolupráci s MK SR a jeho špecializovanými inštitúciami realizovať programy a aktuálne projekty v oblasti výstavníctva, ochrany kultúrneho dedičstva, základných odborných múzejných činností vrátane prezentácie dejín vystaňovalectva.

Zámerom ÚSŽZ bude aj odborná spolupráca v oblasti digitalizácie historických spisov a dokumentov, depozitov, časopisov a kníh.

ÚSŽZ a MK SR vystupujú ako spoluorganizátori každoročnej literárnej súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko.

ÚSŽZ bude aj v roku 2015 systematicky spolupracovať s Úradom hraničnej a cudzineckej polície MV SR pri riešení otázok spojených s agendou udeľovania osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí.

Tradičným partnerom pri riešení otázok koordinovanej podpory krajanov zostáva Matica slovenská, konkrétne Krajské múzeum Matice slovenskej.

2.1.6. Organizačné formy prezentácie zahraničných Slovákov na Slovensku

ÚSŽZ bude aj v roku 2015 pokračovať v organizovaní osvedčených aktivít s cieľom prezentácie Slovákov žijúcich v zahraničí na Slovensku v rámci tradičných podujatí, ale aj účelových prezentácií vyplývajúcich z aktuálnej ponuky a neplánovaných aktivít, ktorých stále pribúda.

Tradičnými podujatiami, ktoré bude ÚSŽZ organizovať, sú „Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí“, „Krajská nedeľa“ v rámci Folklórnych slávností pod Poľanou v Detve, „Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti“ v Dulovciach,

divadelná prehliadka „ Palárikova Raková“, súťaž „Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“.

ÚSZZ bude podporovať účasť krajanov na aktivitách organizovaných samosprávnymi krajinami v rámci partnerských dohôd alebo projektov cezhraničnej spolupráce, ktoré majú stúpajúcu tendenciu.

ÚSZZ sa zameria na systémové formovanie zážitkových aktivít vo vzťahu k podpore a posilňovaniu národného povedomia našich krajanov.

2.1.7. Mediálna a informačná oblasť

ÚSZZ bude v tejto oblasti v roku 2015 zvyšovať kvalitu komunikácie s organizáciami, spolkami a inštitúciami slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe, ako aj s organizáciami slovenských komunít v západnej Európe a v zámorí a skvalitňovať svoju koncepčnú prácu v mediálnej oblasti v snahe poskytovať informácie o Slovákoch žijúcich v zahraničí. Priebežne bude informovať o svojich programoch a udalostiach v oblasti výkonu štátnej politiky vo vzťahu ku krajanom.

ÚSZZ bude pritom využívať vlastnú webovú stránku www.uszz.sk a vlastný portál Slovenské zahraničie www.slovenskezahranicie.sk.

Úrad bude posilňovať efektívnosť spolupráce ÚSZZ s médiami na Slovensku, prednostne s RTVS, ako aj s mienkotvornými médiami súkromného sektora s cieľom zabezpečiť účinnejšiu prezentáciu problematiky krajanov komunít. Za týmto účelom bude umožňovať priamu účasť pracovníkov médií na aktivitách úradu doma aj v zahraničí.

2.1.8. Komunikácia s krajanmi

Okrem písomnej a telefonickej komunikácie predseda a podpredseda ÚSZZ a kompetentní pracovníci zodpovední za jednotlivé teritória budú pokračovať v spoločnom riešení úloh, programov a projektov s tým, že sa budú stretávať s predstaviteľmi krajanov komunít, ale budú aj navštevovať krajanov komunity aj v zahraničí. Osobné stretnutia upevnia vzájomnú dôveru a poznanie krajanov prostredia, sociálnych, politických a ekonomických podmienok pôsobenia organizácií, spolkov a škôl.

Pracovné stretnutia, vzájomné konzultácie a posudzovanie konkrétnych problémov sa budú aj v roku 2015 uskutočňovať formou zahraničných pracovných ciest do jednotlivých krajín, kde žijú krajanovia, alebo formou návštevy zástupcov krajanov na ÚSZZ.

2.2. Hlavné úlohy výkonu štátnej politiky na rok 2015 zabezpečované orgánmi a inštitúciami SR

Orgány a inštitúcie SR trvalo potvrdzujú kontinuitu zabezpečovania programov a úloh viazaných na výkon politiky k Slovákom žijúcim v zahraničí. Ich spoločným menovateľom je zachovanie spolupráce a podpory, s cieľom uchovať a rozvíjať národnú identitu slovenských menšín a komunít vo svete.

2.2.1. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

MZVaEZ SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí v r. 2015 plánuje nasledovné:

Zabezpečovať ochranu práv a záujmov Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorí sú občanmi SR – tzv. konzulárna asistancia. Poskytovanie konzulárnych služieb pre občanov iných štátov, t. j. aj pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Zastupiteľské úrady, generálne konzuláty, stále misie a slovenské inštitúty v zahraničí budú pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí spolupracovať s krajaňskými združeniami a propagovať tvorbu krajaňov, ktorí dosiahli významné úspechy v oblasti vedy, kultúry a spoločenského života. Je v záujme Slovenska upevňovať ich pozíciu v danom štáte a formovať spolupatričnosť krajaňov a SR.

Podieľať sa na príprave a uzatváraní medzinárodných dohôd, na medzivládnych programoch spolupráce a rôznych účelových komisií v otázkach kultúry, školstva, vnútroštátneho postavenia krajaňov v danom štáte a naplňovania konvencií o dodržiavaní práv osôb patriacich k národnostným menšinám s dôrazom na slovenskú komunitu.

Zabezpečovať zaradenie stretnutí s krajaňmi do programu oficiálnych návštev ústavných predstaviteľov SR v krajaňách, kde žije slovenská menšina, respektíve komunita.

V spolupráci s ÚSZZ podporovať zapojenie krajaňských komunit do realizácie prezentácie SR v zahraničí.

Napomáhať, v prípade záujmu, dopravovať remitendy slovenských periodík Slovákov žijúcich v zahraničí, ale aj rôznych pomôcok a potrieb dôležitých na činnosť ich spolkov a záujmových združení (napr. doprava hudobného nástroja, knižnej zásielky, učebníc a pod.).

Naďalej v spolupráci s krajaňskými organizáciami sprostredkovať potrebné informácie o podmienkach udeľovania štipendií vlády pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Systémovo riešiť problematiku slovenskej národnostnej menšiny v Maďarsku a na Ukrajine prostredníctvom Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín, ako aj Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru.

Podieľať na príprave Konceptie štátnej politiky Slovenskej republiky vo vzťahu ku Slovákom žijúcim v zahraničí na roky 2016-2020, ktorú pripravuje ÚSZZ, a to predovšetkým poskytnutím informácií zastupiteľských úradov SR v zahraničí.

Slovenská republika vníma vzťahy so svojou diaspórou ako dvojstranné a dvojsmerné a zároveň obojstranne výhodné a plne oceňuje prínos Slovákov žijúcich v zahraničí pre podporu jej záujmov v rámci medzinárodného spoločenstva.

Zvýšenú pozornosť bude MZVaEZ SR v spolupráci s ÚSZZ venovať aj výberu a návrhu osobností, resp. kolektívov, ktoré preukázali mimoriadne zásluhy o udržanie národného povedomia, kultúrnej a jazykovej identity Slovákov žijúcich v zahraničí a o prehĺbovanie vzájomných vzťahov, na udeľovanie štátnych vyznamenaní a ocenení (plakety ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Medzinárodnej ceny Slovenskej akadémie vied, ceny ministra kultúry, najvyššieho štátneho vyznamenania prezidenta republiky a podobne).

V krajaňách s prívom mladej generácie zo Slovenska, ktorá migruje v dôsledku pracovných príležitostí a štúdiá v zahraničí, organizujú zastupiteľské úrady SR, generálne konzuláty a slovenské inštitúty podujatia spojené s prezentáciou slovenskej kultúry. Podporujú aktivity migrantov zo Slovenska v spoločenskom živote – v spolkoch, kluboch a folklórnych súboroch.

2.2.2. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MŠVVaŠ SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí v roku 2015 plánuje :

Zabezpečovať výkon štátnej politiky v osvedčenej štruktúre súbežne realizovaných, plánovaných programov, ktoré sa týkajú procesu udeľovania štipendií vlády SR študentom z radov krajaňov, odborných metodických aktivít, vysielaní lektorov a učiteľov, zabezpečovaní kurzov slovenského jazyka, ako aj vedeckovýskumných projektov a priamej metodickéj pomoci vrátane finančnej podpory vybavenosti slovenských národnostných škôl (učebnice, didaktická technika, časopisy, príručky) a ich zariadenia.

Výberom a udeľovaním štipendií naďalej zabezpečovať prístup mladých Slovákov na vysoké školy a univerzity na Slovensku a posilňovať tak v domovskej krajine kategóriu pedagógov s dobrým ovládaním slovenského jazyka.

V súlade s podmienkami medzinárodných zmlúv pokračovať v cielenom vysielaní učiteľov základných a stredných škôl na školy s vyučovacím jazykom slovenským, alebo vyučovaním slovenčiny ako fakultatívneho predmetu.

Zabezpečovať kontinuitu akreditovaných odborných a metodických kurzov v spolupráci s Centrom ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského v Bratislave a Metodickým centrom UMB v Banskej Bystrici. Ide o formu celoživotného vzdelávania pedagogických pracovníkov v podmienkach štátov, kde tvoria Slováci autochtónne národnostné menšiny – Chorvátsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Srbsko a Ukrajina.

Zabezpečovať celoročnú dostupnosť kurzu slovenského jazyka pre začiatočníkov dištančnou formou prostredníctvom portálu www.e-slovak.sk. Pre slovenských študentov zo zahraničia budú poskytované semestrálne kurzy slovenského jazyka s priamou výučbou na všetkých úrovniach. V krajinách, kde bude na školách pretrvávajúci záujem o štúdium slovenského jazyka a literatúry budú pokračovať v činnosti lektoráty slovenského jazyka.

Zabezpečovať pokračovanie výskumného projektu „Vzdelávanie a utváranie identity Slovákov žijúcich v zahraničí“, realizovaného Pedagogickou fakultou UMB v Banskej Bystrici a projektov realizovaných Spoločenskovedným ústavom SAV v Košiciach v spolupráci s partnermi v Maďarsku.

2.2.3. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR budú v r. 2015 pokračovať v doterajších aktivitách, ako aj v nových projektoch.

V oblasti štátneho jazyka MK SR ako jeden zo spoluorganizátorov súťaže „Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“ považuje za zmysluplné pokračovať v organizovaní tejto tradičnej súťaže s účasťou krajanov v spolupráci s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

V súvislosti s 200. výročím narodenia Ľudovíta Štúra a vyhlásením roka 2015 za Rok Ľudovíta Štúra navrhuje rozšírenie programu pre účastníkov súťaže „Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“ zo zahraničia a predĺženie ich pobytu na Slovensku na dva až tri dni, aby mali príležitosť bližšie sa zoznámiť s krajinou svojich predkov, s osobitným zameraním na historicky významné miesta viažuce sa k osobnosti Ľudovíta Štúra a generácii štúrovcov.

Slovenská národná knižnica a Univerzitná knižnica v Bratislave budú v r. 2015 naďalej pokračovať v realizácii zbierkotvorných činností s cieľom trvalého uchovávania slovacík a budú dopĺňať svoje fondy slovenskými titulmi vydanými v zahraničí a publikáciami zaoberajúcimi sa problematikou zahraničných Slovákov.

Slovenský filmový ústav plánuje – v prípade záujmu – pokračovať v organizovaní podujatí pre slovenských krajanov podľa vzoru filmového festivalu slovenských filmov pre Slovákov v Maďarsku. Kladne bude reagovať na podnety krajanov.

RTVS vo svojom rozhlasovom a televíznom vysielaní plánuje v r. 2015 aj naďalej programovo pokrývať tematiku Slovákov žijúcich v zahraničí.

Krajanské múzeum Matice slovenskej zaraďuje medzi strednodobé úlohy:

V mediálnej a knižničnej oblasti naďalej pripravovať ročenku Slováci v zahraničí, podieľať sa na vydávaní magazínu Slovensko;

Poskytovať metodickú pomoc v tradičnej ľudovej kultúre a v ochotníckom divadle pre Slovákov žijúcich v zahraničí;

Pre školskú mládež pri príležitosti exkurzií v Dome J.C. Hronského prednášať nielen život a dielo J.C. Hronského, ale oboznamovať žiakov aj s históriou Slovenska a MS;

Naďalej vykonávať a poskytovať vedecko-konzultačnú činnosť a vedeckú odbornú prezentačnú činnosť;

Neustále vykonávať stykovú organizačnú činnosť so Slovákami žijúci v zahraničí;

Neustále udržiavať partnerský vzťah so všetkými partnerskými organizáciami, s ktorými KM MS spolupracuje;

Podporiť projekt „Slovenská mládež do sveta a naopak“ (spolupráca so slovenským zahraničím, Slovenské mosty do Európy);

Reorganizovať Jozefínsku knižnicu pri KM MS ako Knižnicu zápasov Slovákov o národnú identitu, suverenitu a štátnosť doma i v slovenskom svete;

Podporovať kongresy matíc slovanských národov a vydať Pamätnicu z 2. európskeho kongresu Matíc slovanských národov spolu s DVD;

Pokračovať v projekte DVD – *Náš slovenský svet* (Slováci v Maďarsku, Poľsku, na Ukrajine);

Organizovať vedecké sympóziá a kolokviá v rámci spolupráce KM MS a slovenských vedeckých ústavov v Maďarsku, Vojvodine, Rumunsku a i. na tému: „Slovenská identita v Európe a jej prínos pre európsky duchovný, umelecký, tvorivý život“.

Organizovať okrúhle stoly na tému „*Postavenie Slovákov v zahraničí*“.

2.2.4. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MPSVaR SR bude v r. 2015 naďalej vyvíjať úsilie zamerané na uzatváranie bilaterálnych zmlúv s krajinami, kde žije veľká komunita občanov Slovenskej republiky alebo kde sú zmluvy, ktoré už svojím vecným a osobným rozsahom nevyhovujú podmienkam Slovenskej republiky.

2.2.5. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MV SR vykazuje s ÚSŽZ početné body spoločného záujmu. Týka sa to hlavne vydávania osvedčení. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí bude v roku 2015 naďalej spolupracovať s Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky v oblasti vzájomnej výmeny informácií. Úrad hraničnej a cudzineckej polície priebežne zasiela Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí informácie o udelení pobytu, zrušení pobytu na území Slovenskej republiky osobám, ktoré sú držiteľmi osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí a taktiež vykonáva bezpečnostné previerky osôb, ktoré sú žiadateľmi o osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí.